

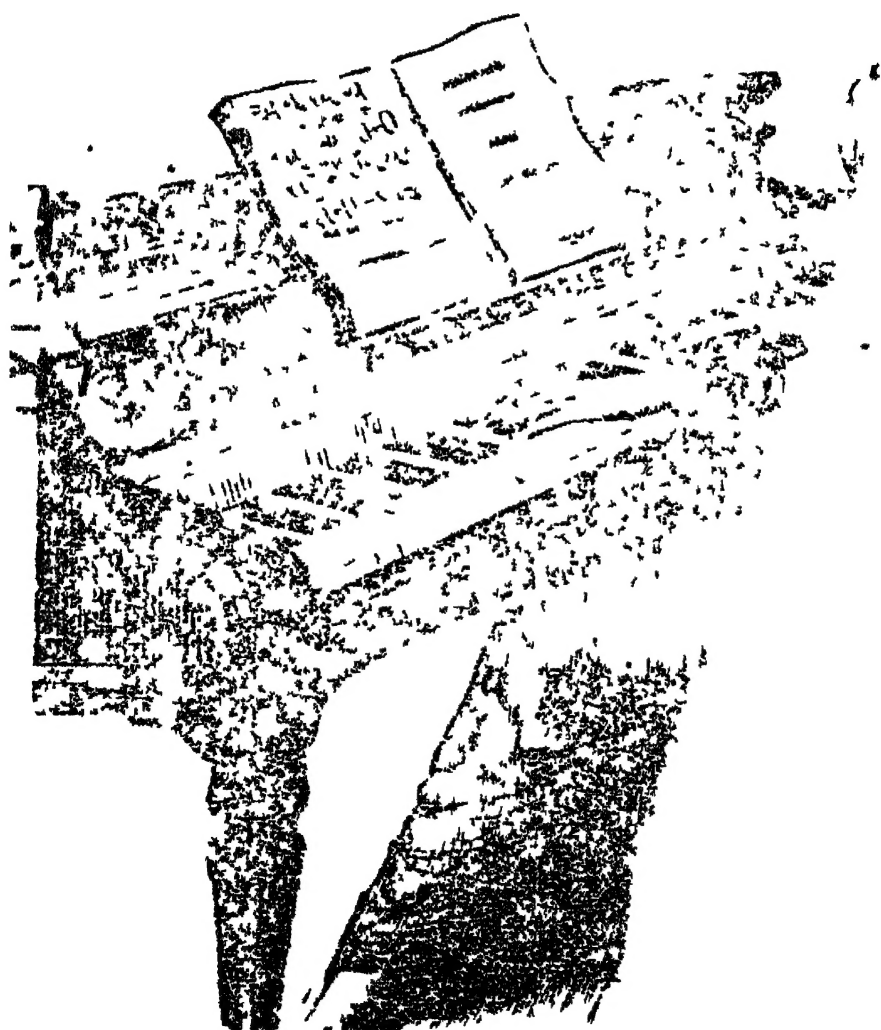
સુધારા વધારા સાથે આવૃત્તિ

એમ. એચ. મેટ્ટેરચલીની

હાર મો નિયમ

ચા.વી-બુક

ભાગ ૧ લો.

પ્રતાપનાર એમ. એચ. મેટ્ટે

કિંમત

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીરાઈટ-સંગ્રહ

૨૦૧૭
૩: ૨૯૪: ૩૮૫

વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

કોપીરાઈટ વિભાગ ।

વર્ગીક

નિવિદ્યમ ચાતીબુક-૧

૨૬૪: ૩૮૫

એમ. એચ. મેહરઅલીનાવાજીનું પુસ્તકોના અભિપ્રાય.

Your key-books would no doubt deserve 1st class Medal or Certificate. Gurbaksh Singh—Amritsar.

ભિરિયા, મી. ઇન્દરનાથ—અમ નવા શિખનાર હું તેણી આપકે હારમોનિયમ આવી-બુકકા દેખકે રાગ બજતે હું તો યુધ્ધ રાગ બજતે હું.

દખણ હેદરાબાદ, મી. યેરામજી શાવકરા—તમારી હારમોનિયમ વગેરે નોટસની આવી-બુકની બબબ તારીફ થાય છે.

અમૃતસર, કોટેકર—હારમોનિયમ આવી-બુકને બહોત ફાયદા ઉઠાયા બહુક આપકા સુકરીયા અઠા કરતા હું.

R. M. R. હરીપુરના સ્ટેશન માસ્ટર કાશીનાથ—આપની ક્રાનસ-રટીનાની ચોપડીમાં જે ગાયનો દીધાં છે તે વગર ઉસ્તાદે આવડે છે.

શેઠ દા. અ. હોટલ-કીપર—તમારા વાજીનું દરેક ચોપડી એવાં તો સરસ ગીતોથી ભરેલી છે, કે એક આળસુ છોકરાને પણ શિખવાનો શોખ થાય.

પુના, જે. આર. રાજન—એ એક વગર શીખેલાને એક ટુશીઆર ઉસ્તાદની ગરજ સારે છે.

તુલનાપુરથી મહમદ આકાર—તમારી ક્રાનસરટીના આવી-બુકના ભાગ ૧ થી ૬ મંગાવીને હું તેપરથી સરને ગાયન વગાડવાને ઘણી સંતોષથી શીખી શક્યો છું.

બાંટવા. સયદ મુલામહસેન યુસુફમીઆ—આપની એકારટીયન આવી-બુકમાં સમજ અને શીખવાની રીત બહુ સરસ છે ને તેમાંથી હું વગાડવાને શીખેલા છું.

ગોંડલથી, મી. સી. રામજી મુન્નજી—તમારી આવી-બુક આવવાથી ફિદા શિખવાને બહુ સવલ પડી છે.

મદ્રાસથી, પ્રીન્સ એક વેલ્સ હેરી કું. વાળા દા. એ. બંબાલા—તમારી એકારટીયન આવી-બુકના ભાગ ૬ મંગાવ્યા હતા તેપરથી હું ગાયન વગર ઉસ્તાદે શીખ્યો છું.

ગણદેવીથી, શેઠ અમુલકરાય હરરાય—આપની વાજીનું વગાડતાં શિખવાની ચોપડીઆ ફેટલીક હમારી પાસે છે, તે ઉપરથી વાજીનું વગાડતાં હમે બરોબર શીખી શક્યા છીએ.

Rangoon, Amir Hussain—I was quite unacquainted with Harmono and other Musical instruments and also with singing, but by the help of your Harmonium chavi-book I am able now to play Harmono freely and without any mistake.

એ ઉપરાંત સંખ્યાબંધ સરટિફિકેટ મેલેલી છે.

આસમાએ વાસમાયો.

સાવધાન! સાવધાન!!

એમ. એચ. મેહેરઅલીના વાજાંત્ર પુસ્તકોની

૩૦૦૦૦ ત્રીસ હજાર

નકલો ખપી ગઈ છે અને તેની ચાર ચાર આવૃત્તિઓ ફરી ફરીને છપાવવી પડી છે એજ એની સહુથી સરસાઈ ખતાવવાને પુરતું છે માટે—

હારમોનિયમ ચાવી બુક

ખરીદવા જતાં બીજો કોઈ કચરો પુઝો પોથો પુસ્તક તમોને માથે મારવામાં ન આવે તેથી સાવચેત રહેજો અને દરેક પુસ્તક ઉપર એમ. એચ. મેહેરઅલી નામ તપાસીને લેજો.

નવશારા શ્રીરોજ—મીત્ર ઇસરદાસ મંગારામ વત્સલ—તમારી હારમોનીયમ ચાવી-બુકપરથી શુધ્ધ રાગ વગાડી શકાએ છીએ.

કલકત્તા—તુલસીદાસ અવરાજ—તમારી હારમોનીયમ ચાવી બુક વાંચીને બાજુનું મન રાજ થયું છે.

વરધા—શેઠ નુરમામદ ઇસમાલ—આપની હારમોનીયમ ચાવી બુકથી હારમોનીયમ વગર ઉસ્તાદે વગાડવાને શીખ્યો છું.

 એ ઉપરાંત સંખ્યાબંધ સરદારશિક્ષકો મળેલી છે.

એમ. એચ. મેહેરઅલીની હારમોનિયમ ચાવી-બુક

ભાગ ૧ લો—આવૃત્તિ બીજી

અનુક્રમણિકા.

વિષય.

પાનું.

હારમોનિયમના પીકચરો	૨
પ્રસ્તાવના (આવૃત્તિ પેહેલી)...	૩
સૂચના (આવૃત્તિ બીજી)	૪
પિઆના ધાટનો ઑરગન હારમોનિયમ-પીકચર...	૫
હિંદુસ્તાની રાગની ટુંક સમજ	૬
વાજ્રનો શહેનશાહ-સતાર-પીકચર	૭
હારમોનિયમ	૮
હારમોનિયમની સ્ટોપની ચાવી અને તેની સમજ	૯
પેહેલી જાતના કીબોર્ડનો નકશો અને તેની સમજ	૧૦
બીજી જાતના કીબોર્ડનો નકશો અને તેની સમજ	૧૧
હારમોનિયમનો કીબોર્ડ અને તેના સુરની સમજણ	૧૨
નોટની ગોઠવણ	૧૪
ગાયન વગાડવાને ઝડપથી સીખવાની રીત	૧૫
હારમોનિયમ વગાડવા કેમ બેસવું અને ચલાવવું	૧૬
પાઠ ૧ લો—સાદી 'સારીગમ' ની નોટ	૧૬
પાઠ ૨ જો—સાદી બેવડી 'સારીગમ' ની નોટ	૧૭
પાઠ ૩ જો—ત્રસુરી 'સારીગમ' ની નોટ	૧૭
પાઠ ૩ જો A—ચોસુરી 'સારીગમ' ની નોટ	૧૮
પાઠ ૪ થો—'સારીગમ' ની દરતિ નોટ	૧૮
ગાયન અને તેની નોટ	૧૯ થી ૪૮
એમ. એચ. મેહેરઅલીના પુસ્તકોનું લીસ્ટ	૪૯

મુધારા વધારા સાથે—આવૃત્તિ બીજી.

એમ. એચ. મેહેરઅલીની

હાર મો નિયમ

ચાવી-બુક

ભાગ ૧ લો.

ખસુસ કરીને શિખનારાઓ વગર ઉસ્તાદે શિખી શકે તેવી
હરેક સમજણ સાથે તરેહવાર હિંદુસ્તાની તથા
ઈંગ્રેજી તર્જના ગાયનની સહુથી સહેલી
નોટ તેના ખરા સુરે આપેલી છે.

૨ ચ ના ૨

એમ. એચ. મેહેરઅલી

ફિઝિક, એકોર્ડિયન, કનસર્ટિના અને હારમોનિયમ ચાવી બુક
તથા (ઉરદુ) ઉસ્તાદે કનસર્ટિના અને વેપારની કુંચી,
હુંડીગણીત, કલજુગના કૌતક, અરેબિયન નાઇટ્સ,
જંગમારી ભાષા, યુનાની ટેબલ હકીમ,
સન્યલના ચમત્કાર વગેરે
પુસ્તકો બનાવનાર.

પ્રગટ કરનાર

અલાદીન એમ. એચ. મેહેરઅલી.

હેકાલું-કુંગરી બગ્ગર પાસે—મુંબઈ.

સરકારી રીતે સર્વે હક પ્રગટ કર્તાએ સ્વાધીન રાખ્યા છે.

Registered under Act 25 of 1867.

મુંબઈ—ધી ફાઈ પ્રીટીંગ પ્રેસ.

૪૦ સન ૧૯૦૮ બતેવારી.

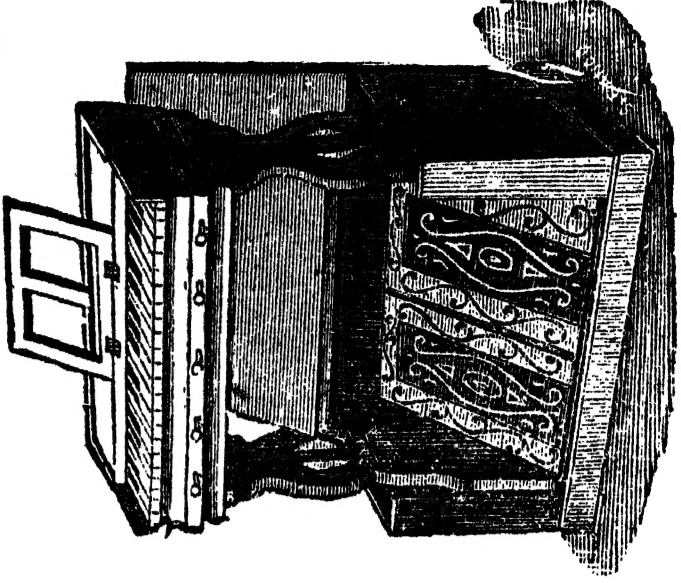
કિંમત ૧૦ આના.

હારમોનિયમના પિકચરો.

હાથેના હારમોનીયમ વગાડે છે.

કોલકાતા હારમોનીયમ.

૨૦૧૭

પ્રસ્તાવના.

(આવૃત્તિ પેહેલીની)

જાતી અનુભવ અને મહેનતે સહેલુથી કીધેલા કામમાં પ્રતેહની આશા રહેછે, અને તે પ્રમાણે આલીને મં પ્રથમ કનસરદિના એકોરડિયન અને ફિઝલ નામના વાજાંત્ર વગાડવાના પુસ્તકો છપાવેલ હોવાથી તેનો સારો ખપ ચાલ્યો અને તેના અનેક ભાગો એક પછી એક બહાર પાડવાની મને પ્રતેહ મળીછે; જે હાલ સર્વે ઠેકાણે એ વાજાંત્રના સત્તા વાર પુસ્તકો તરિકે ચાલેછે. પણ હાલ વળી થોડાંક વર્ષના અરસાથી હાર મોનિયમ વગાડવાનું શોખ પ્રજ્ઞમાં વધતું ચાલ્યું છે અને રસ્તે જતાં ઘણાં ઘરોમાંથી તેની મધુર સુરાવટો સાંભળવામાં આવેછે. એવે સમયે હું મારાં ઘણા મિત્રોની સૂચનાને અનુસરી શોખીલી આવમની સેવામાં આ મારો હારમોનિયમ ચાવી-ખુકનું પુસ્તક મુકવાની છુટ લઈ છું.

અત્યાર સુધીમાં હારમોનિયમ વગાડવાના ઘણાં પુસ્તક જુદા જુદા કર્તાવિયાથી બહાર પડેલા છે પણ તેમાં ઘણાખરા તો એવા છે કે જેથી સંગીતનો થોડાં જ્ઞાનવાળો પણ સમજણ મેળવી ગાયન વગાડી શકે નહીં અને થોડાંક એવાં છે કે જેમાં અલખતાં વધુ સમજણ આપેલી છે ખરી, તો પણ પૂર્ણ ખુલાસા ભરેલી સમજણ તથા એવી સરલ રીતની નોટ આપેલી નથી કે જેથી શરૂઆતનો નવો શિખનાર ગુચવણ વગર જ્ઞાન મેળવીને ગાયન સહેલાઈથી વગાડવાને શિખી શકવાને સામર્થ્યવાન થાય. પણ આ કુચીમાં હારમોનિયમના અનેક પિકચર, તેનો સર્વે ખુલાસો હારમોનિયમની ચાવીના બોર્ડના પિકચર સાથે સારંગમનો ખુલાસો, વગાડવાની તથા સુરની ઘણી સમજણ, વિગેરે વિગેરે, બાબતો તથા યુરોપીયન મ્યુઝીક નોટસ જેમ આર્સમાં આપવામાં આવે છે, તે પ્રમાણે નહાને નહાને કટકે સરલ રીતની નોટ, સરખી રીતે ગાયનની નીચે આપેલી છે કે જેથી નવો શિખનાર પણ થોડી મહેનત લીધાથી ગાયન વગાડવાને શિખી શકશે.

કેટલાક સાહેબો સાધારણ રીતે એવું માને છે કે વગર શિક્ષકે માત્ર ચોપડીથી હારમોનિયમપર ગાયન વગાડવાને શિખી શકાય નહીં. તે માટે માફ એટલું કહેવું છે કે એ પુસ્તક લઈ પોતાની પાસે રાખવાથી શિખાઈ જવાશે, તેમ નથી; અથવા એ પુસ્તકમાં આપેલા વિષયો બરોબર સમજ્યા વગર, અને શિખવાની રીત પ્રમાણે ન ચાલતાં ગમે ત્યાંથી એકાદ ભલતું ગાયન શિખવાની ઉપર ટપકે જરા કોશિષ કાઢી કે શિખી જવાય છે, તેમ પણ નથી. પણ નવા શિખનારે પ્રથમ તો એ પુસ્તકના સર્વે વિષયો એક પછી એક બરોબર ધ્યાનથી સમજી લવા જોઈએ અને તેમાં બતાવેલું છે

તે પ્રમાણે વર્તવું જોઈએ અને એમાં આપેલી શિખવાની રીત પ્રમાણે પહેલા ગાયનથી વગાડવાને ફરી ફરીને કોશેષ કરી અરોઅર શિખવું અને એ પ્રમાણે અનુક્રમે આગળ વધવું જોઈએ. એ રીતે અક્ષયતાં શિખી શકાશે; તો પણ તેથી મારો એવો આગ્રહ કે અહંકાર નથી કે બિલકુલ અંજલિયો માણસ માત્ર મારા પુસ્તકથી એક ચપ્પરાક ઊસ્તાદ બની જશે પણ એટલું તો ખાતરીથી કહું છું કે નવો શિખનાર એથી વગર શિક્ષકે ઘણું અજવાળું મેળવી, ઘણા ગાયનો વગાડતાં શિખી ખામુખા પોતાનો સાધારણ શોખ પુરો કરી શકશે.

આ પુસ્તકમાં ઘણાખરાં ગાયન તદ્દન હિંદુસ્તાની જાણીતા રાગનાજ સમાવેલા છે કે જેથી ખામુખા નવા શિખનારાઓ આસાનીથી શિખી શકે; બાકી થોડાંક ગાયન પ્રસિદ્ધ નાટકના પણ લીધેલા છે. દરેક ગાયનનો એક એક પૂરેપૂરો અંત્રો નોટને મથાળે તેમજ નોટની સાથે આપેલો છે કે જે પરથી તેના બાકીના સર્વે અંત્રો તથા તે રાગના બીજા ગાયન પણ વાગી શકશે, પણ એમાં આખે આખાં ગાયન ચીતર્યાં નથી, કારણ કે ગાયનનાં એવાં પુસ્તકોતો નહીં કિંમતે હાલ મળી શકે છે. માટે તે આપીને એક મહોટું ગ્રંથ દેખાડવાની મેં તજનીજ કીધી નથી.

આ પ્રસ્તાવના સમાપ્ત કરતાં માફ એટલું કહેવું છે કે અત્યાર મુખીમાં હારમોનિયમ વગાડવાના ઘણાં પુસ્તકો જે બહાર પડેલાછે તે કરતાં મેં આ પુસ્તકને ઘણી મહેનતે ખામુખા નવા શિખનારને માટે ઘણા ખુલાસાવાળો, સરસ નોટવાળો, અને ઘણા પ્રકારે અનુકુળ કીધું છે તે વીશેની જેણે ખાતરી કરવી હોય તેણે ભલે બીજા કોઈપણ પુસ્તકથી સરખાવી જોઈ લેવું. પણ એથી હું દેશી સંગીત શાસ્ત્રના ઊસ્તાદ અથવા એક મહોટા ગ્રંથકર્તામાં ખપવાને માંગતો નથી પણ મારી આ નાકસ અકલની મહેનતનો પરીણામ પ્રજ્ઞની સેવામાં મુકું છું.

છેલ્લે હું એવી આશા રાખું છું કે હું પ્રવિણ તેમ કસાયેલો વિદ્વાન નથી માટે ગુણી ગ્રાહકોને ગ્રંથમાં કાંઈ નમુનતા કે ખામી માલમ પડે તો તેઓ દરગુજરની નજરે જોઈ સાર ગ્રહણ કરશે અને જેવી ઉલટથી મારા કનસર્ટીના, અકૌરડિયન અને ફિડલના પુસ્તકોને પ્રજ્ઞથી ઉત્તેજન મળ્યું છે તેવુંજ ઉત્તેજન મારા આખે પ્રયત્નને પણ મળશે.

ઇ. સ. ૧૮૯૪.

લા. મહમદહુસેન મેહરઅલી

રચનાર.

“ TRUTH WILL HAVE ITS WAY. ”

આવૃત્તિ ખીજી.

સૂચના.

હાર્મોનિયમ ચાવી-થુક લાગ ૧ લાની પ્રથમ આવૃત્તિ મારા મરહુમ પ્રિય પૂજ્ય પિતાજીએ રચી પ્રગટ કરેલી લાંબો વખત થયો ખપી ગએલી હોવાથી હાલમાં તેની ખીજી આવૃત્તી ગુણી ગ્રાહકોની સેવામાં મુકતાં આશા રાખું છું કે વાજાંત્રના શોખીન સાહેબો તરફથી મને આગળ મુજબ પુરતો આશ્રય મલશે.

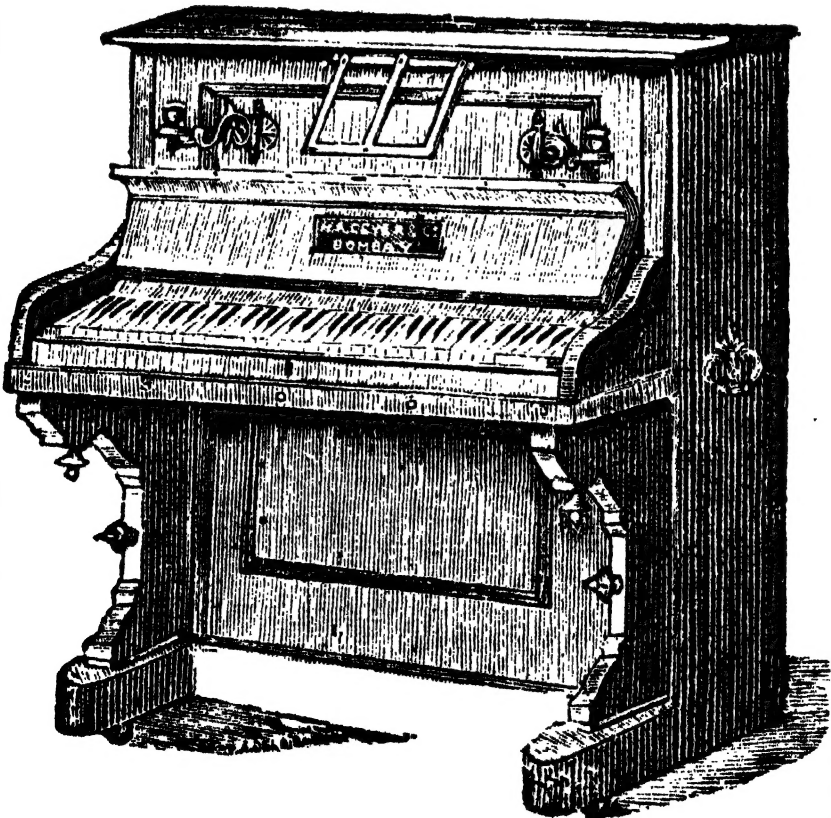
આ ખીજી આવૃત્તિમાં અસલ રચનાને વક્તગી રહી વખતને અનુસરતા સુધારા વધારા દાખલ કર્યા છે; છતાં પણ ગુણી ગ્રાહકો નવા શિખનારને ઉપયોગી થઈ પડે એવો વધુ ખરો અને સંગીન સુધારો વધારો કરવાની સૂચના કરશે તો હવે પછી ની આવૃત્તિમાં તેવો સુધારો વધારો કરવાને સેવક ઝર કે જોહમતથી પછાત રહેશે નહીં.

કુંગરી ખજાર સ્ટ્રીટ, | લાંબાલાદીન એમ. એચ. મેહેરઅલી,
મુબઈ.

ઇ. સ. ૧૯૦૮ જાનેવારી. }

પ્રગટ કરનાર.

પિઆનો ઘાટનો ઑરગન હાર્મોનિયમ.

હિંદુસ્તાની રાગની ટુંક સમજ.

હિંદુસ્તાની રાગની સમજ જો આપે છુકમાં ન હોય તો ન આવે તેમ કાંઈ નથી, પણ એની સમજણથી વાજાંત્ર વગાડનારાને કેટલુંક અજવાળું પડે છે. વાજાંત્ર વગાડવાનું મૂળ રાગવિદ્યા છે, માટે અત્રે તેનો સૈજ સાર આપેલો વ્યર્થ જશે નહીં.

હિંદુસ્તાની રાગના મુખ્ય ૨૧ સુર છે અને તે મુખ્ય ત્રણ ભાગોમાં વહેંચાઈ ગયેલા છે—યાને દર ભાગ સાત સ્વરનો છે. તે ભાગને સ્વરગ્રામ [યાને સ્વરનો માળો] કહે છે. એક ત્રણ માળાની ઈમારતની માફક ઉપલા સ્વરગ્રામો એક બીજાના પર ચડતા છે. પહેલા ગ્રામને [માળાને] ખરજગ્રામ બીજાને મધ્યમ યા પંચમગ્રામ અને ત્રીજાને ટીપ યા ગાંધારગ્રામ કહે છે. દરેક ગ્રામના સાત સ્વર તે જાણે સાત સાત પગથીની સીડીઓ [દાદર] છે, તેને સપ્તક કહે છે. તેના સાત સુરનાં નામ ધનુષ અથવા વરસાદની કમાનના સાત રંગ ઉપરથી હિંદુ લોકોએ આપેલાં જણાય છે જે નીચેનાં નામથી ઓળખાય છે.

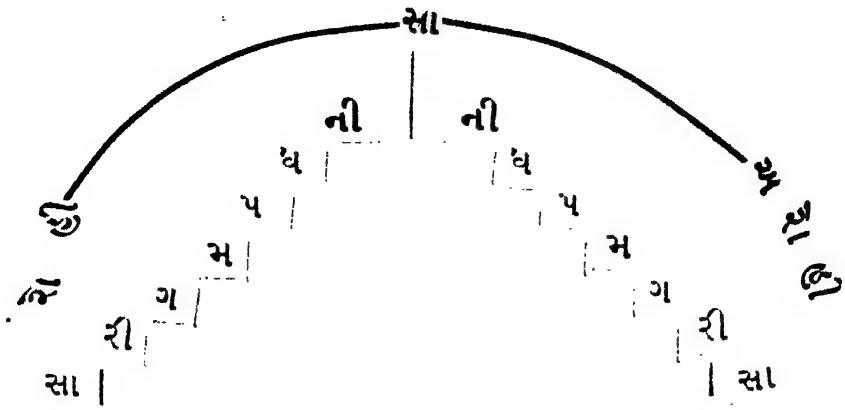
પડજ રીષભ ગાંધાર મધ્યમ પંચમ ધૈવત નીષાદ.

૧ ૨ ૩ ૪ ૫ ૬ ૭

રાગ જાણનારાઓ ઉપલા સપ્તસુરોને તેના પહેલા એક એક અક્ષરથી નીચે પ્રમાણે ઓળખે છે—

સા રી ગ મ પ ધ ની

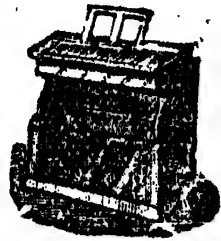
હવે એ સાત સુરને વધારે સમજણ સાર નીચે આપેલા સપ્તકમાં ગોઠવી બતાવ્યા છે. પહેલાં નીચેની પગથી પર સા છે તેનો અવાજ જોડા [મારના જેવો] છે અને પછી જેમ જેમ પગથી ચડે છે તેમ તેમ અવાજ પણ ચડે છે, યાને તેમ તેમ પાતળો અવાજ આવે છે. નીચેના સપ્તકમાં એક ગમથી સ્વર ચડે છે તેને રોહી કહે છે અને બીજી ગમથી ઉતરે છે તેને અરોહી કહે છે.

એ પ્રમાણે ત્રણ ગ્રામના સ્વરોમાંથી હિંદુસ્તાની રાગના ૬ રાગ અને તેની ૩૦ રાગણીઓ થયેલી છે અને તેમાંથી તેના પુત્ર વિગેરે થઈને અનેક તન્નેહની રાહ થઈ છે, તેને ભારજા કહે છે જેનો સુમાર કરવો મુશ્કેલ છે.

હારમોનિયમ.

હારમોનિયમ એક સંપૂર્ણ અને મધુર સ્વરનો યુરોપિયન વાજીંત્ર છે અને આરગન અથવા પિઆનોની માફક ટેબલ અથવા પેડીમાં કસોવાળું હોવાથી કેટલાક દેશી વાજીંત્રો કરતાં, વગાડવા શિખવું સહેલું છે. ઘણા અવાજોને સાહિત્ય થવાને તે ઘણી શક્તિના જિંઝાનીયા જેવા જોઈએ તેવા સ્વર કહાડી શકે છે. એમાંથી

સ્વરો નિકળવાનો નિયમ કનસર્ટિના અથવા એકારડિયનને મળતો છે. દરજીના શિવવાના સાંચાને જેમ પગથી ચલાવવામાં આવે છે તેમ હારમોનિયમને પગે અથવા હાથે* ચલાવવાથી તેના ધમણમાં પવન ભરાય છે અને જે કલપર આંગળ રાખીએ તેમાંથી તે પવન નિકળતો થવાથી રાગ પેદા થાય છે.

હારમોનિયમ ઘણી જાતના આવે છે. ત્રણ, સાડા ત્રણ, ચાર અથવા પાંચ સપ્તક સુધીના ફેલ્ડીંગ એટલે કે પેડીના આકારમાં ઘડી વાળી શકાય તેવા, સદા ઉભા રાખી શકાય તેવા તથા હાથથીજ ચલાવી શકાય તેવા પણ આવે છે. ગાનાર તથા વગાડનારને ત્રણથી વધુ સપ્તકની જરૂર પડતી નથી અને હાલ દેશી ગાયન માટે ઘણું કરીને ત્રણ સપ્તકની જનાવટના આવે છે. આ પુસ્તકમાં આકૃતિઓ ત્રણ સપ્તકવાળા હારમોનિયમની આપેલી છે જે પરથી એ વાજીંત્રની પુરી ઓળખ થઈ શકે છે.

વળી હારમોનિયમ બે જાતના કીબોર્ડના આવે છે.

પેહેલી જાત—જેમાં સાંચે થઈ જોતાં આપણા ડાબા હાથ તરફ પેહેલો કાલી બે કસોનો જથ્થો આવે છે.

બીજી જાત—જેમાં સાંચે થઈ જોતાં આપણા ડાબા હાથ તરફ પેહેલો કાલી ત્રણ કસોનો જથ્થો આવે છે.

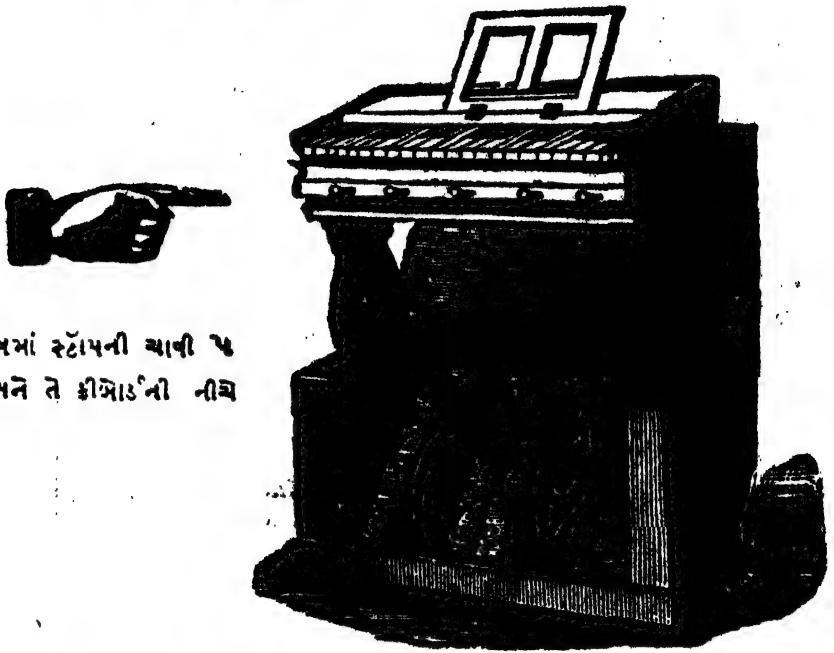
જુઓ આકૃતિ પાને ૧૦ અને ૧૧ મે.

 (ગમે તે રીતનો હારમોનિયમ હશે તોપણ આજેજ પુસ્તકથી વગાડવા શિખી શકાશે, જેની સમજણ આગળ વધતાં આપેલી છે.)

* હારમોનિયમ પગે ચલાવવાના તથા હાથે ચલાવવાના પણ આવે છે.

હારમોનિયમની સ્ટોપની ચાવી અને તેના સમજ. A

હારમોનિયમ ખીમા ક્રીમોલા-ધાડા કે મડગડીયા-તીક્ષણ કે મીઠાસવાલા વગેરે જુદી જુદી પ્રકારના અવાજમાં વગાડવા માટે તેના કીબોર્ડની નીચે અથવા ઉપર સ્ટોપની ચાવીઓ હોય છે.* જેને ખેંચેલી અથવા બંધ કીબોર્ડની સુરના અવાજમાં ઉપર મુજબનો જોડતો ફેરફાર થઈ શકે છે. એ સ્ટોપની ચાવીની સંખ્યા માટે ચોક્કસ બાંધેલો નીયમ છેજ નહીં પણ સાધારણ ત્રણ સંપત્તિની બનાવટના ફાઈર્ડીંગ હારમોનિયમમાં એ સ્ટોપની ચાવી ૬ આવે છે પણ કોઈમાં બોણી કે વધુ પણ આવે છે.

(આ ચિત્રમાં સ્ટોપની ચાવી પે દર્શાવેલી છે અને તે કીબોર્ડની નીચે આવેલી છે.)

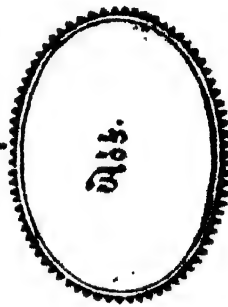
એ સ્ટોપની ચાવીના મથાલાપર અંગ્રેજીમાં જુદી જુદી જાતના અવાજ ના નામ લખેલા આવે છે. હારમોનિયમ વગાડતાં જેસતાં એ સ્ટોપની ચાવી એક અથવા વધુ ખેંચેલી રાખવાથી તે ઉપર લખેલા નામ મુજબનો અવાજ નીકળશે. જો એકજ ચાવી ખેંચી રાખેલી હશે તો તેપર લખેલા અવાજના નામનો સાદો અવાજ નીકળશે; અને જો એ અથવા વધુ ચાવી એકી વખતે સાથે ખેંચી રાખેલી હશે તો તે ખેંચેલી ચાવીઓપર લખેલા અવાજના નામોનો મીઠા અથવા અવાજ નીકળશે.

A * સાધારણ ફાઈર્ડીંગ હારમોનિયમમાં એ ચાવી આવે છે પણ ફેટલાક સદા ઉભા રાખી રાક્ષય તેવા હારમોનિયમમાં એ ચાવીઓ આવતી નથી. માટે એ ચાવી હોય કે ન હોય તેમાં હારમોનિયમના કીબોર્ડ કે તેના સુરમાં કોઈ પણ ફરક પડતો નથી કારણ કે કીબોર્ડ કે સુરને એ ચાવી સાથે કરોડ સંબંધ નથી. માટે એ ચાવી કીબોર્ડ કે સુરને લગતા કે જરૂરી નથી એ સમજવું નહીં.

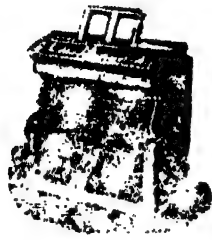
નં ૦ ૨ જો. બીજી ભાતના શ્રીખોડીનો નકશો અને તેની સમજ.

(૧૧)

ખરજનો અથવા ૧ લો સપ્તક.		સુરનો અથવા ૨ જો સપ્તક.		ટીપનો અથવા ૩ જો સપ્તક.	
રી	ગા	રી	ગા	રી	ગા
૧	૨	૧	૨	૧	૨
૩	૪	૩	૪	૩	૪
૫	૬	૫	૬	૫	૬
૭	૮	૭	૮	૭	૮
૯	૧૦	૯	૧૦	૯	૧૦
૧૧	૧૨	૧૧	૧૨	૧૧	૧૨
૧૩	૧૪	૧૩	૧૪	૧૩	૧૪
૧૫	૧૬	૧૫	૧૬	૧૫	૧૬
૧૭	૧૮	૧૭	૧૮	૧૭	૧૮
૧૯	૨૦	૧૯	૨૦	૧૯	૨૦
૨૧	૨૨	૨૧	૨૨	૨૧	૨૨
૨૩	૨૪	૨૩	૨૪	૨૩	૨૪
૨૫	૨૬	૨૫	૨૬	૨૫	૨૬
૨૭	૨૮	૨૭	૨૮	૨૭	૨૮
૨૯	૩૦	૨૯	૩૦	૨૯	૩૦
૩૧	૩૨	૩૧	૩૨	૩૧	૩૨
૩૩	૩૪	૩૩	૩૪	૩૩	૩૪
૩૫	૩૬	૩૫	૩૬	૩૫	૩૬
૩૭	૩૮	૩૭	૩૮	૩૭	૩૮
૩૯	૪૦	૩૯	૪૦	૩૯	૪૦
૪૧	૪૨	૪૧	૪૨	૪૧	૪૨
૪૩	૪૪	૪૩	૪૪	૪૩	૪૪
૪૫	૪૬	૪૫	૪૬	૪૫	૪૬
૪૭	૪૮	૪૭	૪૮	૪૭	૪૮
૪૯	૫૦	૪૯	૫૦	૪૯	૫૦
૫૧	૫૨	૫૧	૫૨	૫૧	૫૨
૫૩	૫૪	૫૩	૫૪	૫૩	૫૪
૫૫	૫૬	૫૫	૫૬	૫૫	૫૬
૫૭	૫૮	૫૭	૫૮	૫૭	૫૮
૫૯	૬૦	૫૯	૬૦	૫૯	૬૦
૬૧	૬૨	૬૧	૬૨	૬૧	૬૨
૬૩	૬૪	૬૩	૬૪	૬૩	૬૪
૬૫	૬૬	૬૫	૬૬	૬૫	૬૬
૬૭	૬૮	૬૭	૬૮	૬૭	૬૮
૬૯	૭૦	૬૯	૭૦	૬૯	૭૦
૭૧	૭૨	૭૧	૭૨	૭૧	૭૨
૭૩	૭૪	૭૩	૭૪	૭૩	૭૪
૭૫	૭૬	૭૫	૭૬	૭૫	૭૬
૭૭	૭૮	૭૭	૭૮	૭૭	૭૮
૭૯	૮૦	૭૯	૮૦	૭૯	૮૦
૮૧	૮૨	૮૧	૮૨	૮૧	૮૨
૮૩	૮૪	૮૩	૮૪	૮૩	૮૪
૮૫	૮૬	૮૫	૮૬	૮૫	૮૬
૮૭	૮૮	૮૭	૮૮	૮૭	૮૮
૮૯	૯૦	૮૯	૯૦	૮૯	૯૦
૯૧	૯૨	૯૧	૯૨	૯૧	૯૨
૯૩	૯૪	૯૩	૯૪	૯૩	૯૪
૯૫	૯૬	૯૫	૯૬	૯૫	૯૬
૯૭	૯૮	૯૭	૯૮	૯૭	૯૮
૯૯	૧૦૦	૯૯	૧૦૦	૯૯	૧૦૦

હારમોનિયમના કીબોર્ડ અને તેના સુરના સમજણ.

હારમોનિયમ વગાડનાં શિખનારે પ્રથમ જાણવું જોઈએ કે—

રાગના ત્રિવ (પકા) સુઃ સાત છે, જેની વચ્ચે વળી અડધા (કોમળ) સુર પાંચ આવેલા છે. એમ માત અને પાંચ મળીને બાર સુરના જથ્થાને સમજ કહે છે. ગનાર અથવા વગડનારને એવા ત્રણ સમજ ઉપોગમાં આવે છે. એ ત્રણ સમજમાંથી ૧ કાને ખરજ, ૨ જાને સુર અને ૩ જાને ટીપ કહે છે.

હારમોનિયમના ચાવી-ખોડ પર એ ત્રણ સમજ-દરેક કયાંથી શરૂ થઈને કયાં સુધી આવે છે તે તથા તેના સુન્ની વીગત નીચે આપી છે.

હારમોનિયમ બે જાતના કીબોર્ડના આવે છે તે આગળ સમજાવેલું છે નવા શિખનારની સર્વે ગુચવણ દુર કરવાને અને તેને સમજવું થાણું સહેલું થકે તે માટે પાંચ ૦૦ અને ૧૨ માંએ તે બેક જાતના કીબોર્ડની બે જુદી જુદી આકૃતિઓ આપેલી છે જે દરેકમાં ત્રણ સમજ દેખાડેલા છે અને તેની ચાવીઓ પર સુરના નામ અને નંબર પણ લખેલા છે.

નં ૦ ૧ લાની આકૃતિ-પેહેલી જાતના હારમોનિયમના કીબોર્ડની છે. જેમાં સાંમે થઈ જોતા આપણા ડાબા હાથ તરફ પેહેલો કાળી બે કલોનો જથ્થો આવે છે. એવા કીબોર્ડમાં આકૃતિમાં બતાવ્યા પ્રમાણે, ડાબા હાથ તરફની પેહેલી ત્રણ સફેદ કલ મુકી દઈ, ચોથી સફેદ કલને પેહેલી કલ ગણવી અને તે સુર નંબર ૧ લો સા સમજવો અને એજ સુઃથી પેહેલો અથવા ખરજનો સપ્તક શરૂ થતા સમજવો.

નં ૦ ૨ જાની આકૃતિ-બીજી જાતના હારમોનિયમના કીબોર્ડની છે. જેમાં સાંમે થઈ જોતા આપણા ડાબા હાથ તરફ પેહેલો કાળી ત્રણ કલોનો જથ્થો આવે છે. એવા કીબોર્ડમાં આકૃતિમાં બતાવ્યા પ્રમાણે ડાબા હાથ તરફની પેહેલી સફેદ કલને પેહેલી કલ ગણવી અને તે સુર નં ૦ ૧ લો સા સમજવો અને એજ સુરથી પેહેલો અથવા ખરજનો સપ્તક શરૂ થતો સમજવો.

એ પ્રમાણે પેહેલી જાતના હારમોનિયમમાં, પેહેલી સફેદ ત્રણ કલ મુશીને ચેથી સફેદ કલને પહેલી ગણવી અને પછી સુરનો હીસાગ આગળ બાંધવો અને બીજી જાતના હારમોનિયમમાં પહેલી સફેદ કલનેજ પહેલી ગણવી અને પછી સુરનો હીસાગ આગળ બાંધવો.

એ પ્રમાણે * —

પેહેલી-સફેદ	કલ તે સુર ૧ લો અથવા સા તાવ સમજવો.
તેની પાસેની કાળી	કલ તે સુર ૨ા નો અથવા રી કામજ સમજવો.
બીજી-સફેદ	કલ તે સુર ૨ જે અથવા રી તીવ સમજવો
તેની પાસેની કાળી	કલ તે સુર ૨ા નો અથવા ગ કામજ સમજવો
ત્રીજી-સફેદ	કલ તે સુર ૩ જે અથવા ગે તીવ સમજવો.
તેની પાસેની કાળી	કલ તે સુર ૩ા નો અથવા મ કામજ સમજવો.
ચેથી-સફેદ	કલ તે સુર ૪ થો અથવા મ તીવ સમજવો.
પાંચમી-સફેદ	કલ તે સુર ૫ મો અથવા પ તીવ સમજવો.
તેની પાસેની કાળી	કલ તે સુર ૫ા નો અથવા ષ કામજ સમજવો.
છઠ્ઠી-સફેદ	કલ તે સુર ૬ હો અથવા ષ તીવ સમજવો.
તેની પછીની કાળી	કલ તે સુર ૬ા નો અથવા ની કામજ સમજવો
સાતમી-સફેદ	કલ તે સુર ૭ મા અથવા ની તીવ સમજવો

એ રીતે સાત સફેદ અને પાંચ કાળી મુશીને બાર કલોમાંથી નીકળતા અવાજ તે બાર સુર થયા; અને તે પેહેલો અથવા ખરજનો સપ્તક થયો. એજ રીતે એની બાજુમાં બીજો અથવા સુરનો સપ્તક આવેલો છે, જેની બાર કલો પુરી થતાં તેની બાજુમાં ત્રીજો અથવા ટીપનો સપ્તક જમણા હાથના છેડા સુધી આવેલો છે.

* આ પરથી સાફ દેખાય છે કે કાળી કલો તે અધા અડધા (કામજ) સુરને માટે છે અને સફેદ તે પૂરા (તીવ) સુરને માટે છે. સુર ૧ લો સા ત્રણ કાળી કલની પ્રથમ આવે છે અને સુર ૫ મો ૫ જે કાળી કલની પ્રથમ આવે છે. એટલું શિખનારે લક્ષમાં રાખ્યાથી આવીએ યાદ રાખવી ધણું સહેલ થશે હારમોનિયમમાં આકૃતિ પ્રમાણે સપ્તક અથવા સુર લખેલા આવતાજ નથી પણ નવા શીખનારે આકૃતિમાં લખ્યા પ્રમાણે કીબોર્ડ પર સાધથી સુર માંડી લેવા કે જેથી શિખતાં ઘડીઘડી ભુલ થઇને કંટાળો આવે નહીં.

નોટની ગોઠવણી.

આ પુસ્તકમાં નોટ-સુરના નામ “ સા રી ગ મ પ ધ ની ” થી તથા (ફલે ના) નાંબરથી પણ આપી છે.

કોમળ સુર-સારીગમથી આપેલી નોટમાં મરાઠી^૩ અક્ષરથી જણાવ્યા છે અને નાંબરથી આપેલા નોટમાં અડધ સુરથી જણાવ્યા છે; અને નોટ કયા સપ્તક પર વાગે છે તે ૧-૨-૩ એવા આંકથી બતાવ્યું છે.

દાખલો—

	નિ	ની	ની	ની	ની	ની
	તિવ્ર તે સફેદ કલનં. ૧	કોમળ તે કાળી કલનં. ૨	કોમળ તે કાળી કલનં. ૩	તીવ્ર તે સફેદ કલનં. ૨	કોમળ તે કાળી કલનં. ૨	તિવ્ર તે સફેદ કલનં. ૫
સુરના નામથી નોટ—	સા	રી	મ	રી	ગ	ધ
સપ્તકના આંક—	૧	-	-	૨	-	-
સુરના નાંબરથી નોટ—	૧	૨	૩	૨	૨	૫

પેહેલી ત્રણ ચાવી
પેહેલા સપ્તકની
અને બીજી ત્રણ
ચાવી બીજા સ-
પ્તકની સમજવી.

(એ પ્રમાણે સુરના નામની નોટ તથા નાંબરની નોટ એ ઉપર ધ્યાન રાખવાની કશી જરૂર નથી. જે સુરના નામોથી શીખે તેણે નીચેની નાંબરની નોટ ને મુકી દેવી અને જે નાંબરની નોટથી શીખે તેણે ઉપલી સુરના નામોની નોટ પડતી મુકવી.)

૧-એ ગોઠવણથી શીખતાં માત્ર ત્રણ આગળ લક્ષ આપવું પડશે. અક્ષર અથવા નાંબર (સુરના નામ નાંબર) થી-સુર તીવ્ર કે કોમળની સમજ. આંક (૧, ૨, ૩) થી-સપ્તકની સમજ. અને નીચેની ૦ * નિશાનીથી અવાજ ટૂંકો લાંબો કરવાની સમજણ મળશે.

૨-નવા શિખનારોએ આ નાંબરથી આપેલી નોટ ધણો અનુક્રમ થશે, કારણ કે સારીગમથી અમુક સુર આગલ ગયો કે પાછળ રહ્યો તે તેના ધ્યાનપર તરત આવવું નથી અને નાંબરથી તેજ પહે તે વર્તી શકાય છે.

૩-કોમળ સુરના અક્ષર રી ગ મ ધ ની (એ અક્ષરની ઉપર લીટીના ફરક શિવાય) ગુજરાતી અક્ષરોને મળતાજ છે માટે બીજી ભુલ નીચાનીઓ આપીને નોટમાં ગુચવણ કીધી નથી અને તે મરાઠી લખ્યા છે જથી શિખનારને મળ્યું સવલ પડશે.

નોટની છેક નીચે કેટલેક ઠેકાણે • * આ માહેની નીશાની
કાઢી છે, તેની સમજણ.—

• આવી નીશાની જે આવીની નીચે કીધેલી છે તે આવીનો અવાજ
જરાક કહાડવો એટલે કે તે આવી જરાક વાગી કેતરત તેની બાજુની આવીને
(જે નોટમાં લખેલી હોય તે) વગાડવી.

* આવી નીશાની જે આવીની નીચે કીધેલી છે તે આવીનો અવાજ
સાધારણ રીતે વગાડવાના કરતાં લાંબો કરવો યાને તેનો અવાજ વધારે કહાડવો.

ગાયન વગાડવાને ઝડપથી શિખવાની રીત.

નીચે પ્રમાણે વર્તવાથી નવો શિખનાર પછી આસાનોથી શીખી શકશે
પેઠણ—આર્ય પુસ્તકમાં આપેલા દરેક વિષય વાંચીને બરોબર સમજી લેવું
પણ વિશેષ કરીને “ હારમોનિયમનો કીઓર્ડ ” અને રાગના સુરની
સમજણ ” તથા “ નોટ અને નિશાનીઓની સમજણ ” એ વિષયોનું
અભ્યાસ પાકા કરવો.

બીજું—કીઓર્ડની આપેલી આકૃતિઓપરથી હારમોનિયમની આવીઓપર
સાધથી સુર માંડી લેવા.

ત્રીજું—સારીગમના આપેલા ચાર પાઠ પેહેલેથી અનુક્રમે એક પછી એક
હારમોનિયમપર વગાડવા શિખવા અને તે દરેકની હાથ કણરત એવી
સરસ કરવી કે બધી રીતે આંગણા ફરી વળવાને શક્તિવાન થાય
અને તેના સુરોપર એવો ધ્યાન રાખવો કે વાજાંત્રમાં વગાડતાં દરેક
સુર ક્યો છે તે વગર જન્ય ઓળખાઈ શકાય.

ચોથું—ઉપર પ્રમાણે વર્તવા પછી પેહેલા ગાયનથી વગાડતાં શિખવાને યત્ન
કરવું તે એવી રીતે કે પ્રથમ તો ગાયનનો પૂરો અંગ્રા બરોબર મોહોડે
કરી ગાતાં શિખવો તે પછી તેની દરેક લીટીના નાના નાના કટકાઓ
ના નોટ જુદી જુદી વગાડવા શીખવી જે પછી આખી લીટીની
નોટ વારંવાર વગાડવાની કસરત કરવી. એ પ્રમાણે એક લીટી
બરોબર હાથે બેઠા પછી બીજી લીટી શિખવી. એમ કરતાં તે આખી
તર્જ શિખવા પછી અનુક્રમે આગળ વધવું.

હારમોનિયમ વગાડવા કેમ બેસવું અને ચલાવવું.

હારમોનિયમ વગાડવાને તેની સાંખે બરોબર મધ્યમાં એક મક્કમ બેઠક લઈ બેસવું અને આપણા બેઠક પગ નીચેના સાપરીઆપર રાખી હાથના આંગણાથી ચાવીઓને દાખતાં પગ ચલાવવા. ચાવીઓપર આંગણા ગ્રામ્પા વગર ખાલી પગ કદી ચલાવવા નહીં. ચાવીને દાખતાં પગ એવી રીતે ચલાવવા કે એક પગ નીચે દાખવો અને બીજો ઉપર લેવો. એટલેકે એક પગ જ્યારે નીચે બેસે તે સાથે બીજો ઉપર ચઢે. બેઠક પગ સાથે કદી બેસાડવા નહીં, તેમજ આંચકાથી પણ પગ ચલાવવા નહીં પણ એક નીચમે એક પગ દાખવો અને બીજો ઉપર લેવો. એ રીતે હાથે કંઠો દાખતાં પગ ચલાવવા કે જેથી સૂર નીકળશે. જો હારમોનિયમ હાથે ચલાવવાનું હોયતો એક હાથે કંઠો દાખતા બીજા હાથે ધમણ ચલાવવું. મોહોટા અથવા ઉતાવળા સુરે વગાડવું હોયતો પગ ઉતાવળા સાથે ચલાવવા અને ધીરે અથવા નરમ સુરે વગાડવું હોયતો પગ ધીરે ચલાવવા હારમોનિયમ એકજ હાથે તથા બેઉ હાથે પણ વાગે છે. બે હાથે (દ્વિમથ સુર) વગાડવું હોયતો કીબોર્ડની જમણી તરફ જમણે હાથ અને ડાબી તરફ ડાબા હાથ ફરી શકે છે.

પાઠ ૧ લો.

સાદી “ સારીગમ ” ની નોટ.

ચીત્રમાં બતાવ્યા પ્રમાણે હારમોનિયમપર બરોબર મધ્યમાં બેઠક કીધા પછી આ પહેલા પાઠની ચાવીઓ એક પગી એક જમણા હાથે એવી ચાકસાકાથી વગાડવી કે જે ચાવી વગાડીએ તેજ ચાવી શાવાય બીજી પાસેની ચાવીને આંગણ અડકીને સાથે તેનો અવાજ નીકળે નહીં અને એ રીતે એ પાઠની ખુબ ફસરત કરીને હાથ બેસાડવો.

રોહી અથવા ચઢતા સુર.

સુર-- સા રી ગ મ પ ધ ની સાં રી ગ મ પ ધ ની સા
સંતક... ૧ — — — — — ૨ — — — — — ૩
ચાવી નં.-૧ ૨ ૩ ૪ ૫ ૬ ૭ ૧ ૨ ૩ ૪ ૫ ૬ ૭ ૧

* સાધારણ રીતે “ સારીગમ ” વગાડવામાં અથવા ગાવામાં “ મ ” હમેશા કામળ વપરાય છે. તે માટે કામળ આપ્યો છે ત્રીજા “ મ ” ચોક્કસ રાગ રાગણીઓમાંજ કામે લાગે છે.

અરોહી અથવા ઉતરતા સુર

સુર—સા ની ધ પ મ ગ રી સા ની ધ પ મ ગ રી સા

સપ્તક—૩ ૨ — — — — — ૧ — — — — —

આવી નં. ૧ ૭ ૬ ૫ ૩ા ૩ ૨ ૧ ૭ ૬ ૫ ૩ા ૩ ૨ ૧

પાઠ ૨ જો.

સાદી બેવડી “સારીગમ” ની નોટ.

રોહી અથવા ચઢતા સુર.

સુર... સા સા રી રી ગ ગ મ મ પ પ ધ ધ ની ની

સપ્તક... ૧ — — — — — — — — — — —

આવી નં. ૧ ૧ ૨ ૨ ૩ ૩ ૩ા ૩ા પ પ ૬ ૬ ૭ ૭

સુર... સા સા રી રી ગ ગ મ મ પ પ ધ ધ ની ની

સપ્તક... ૨ — — — — — — — — — — —

આવી નં. ૨ ૧ ૨ ૨ ૩ ૩ ૩ા ૩ા પ પ ૬ ૬ ૭ ૭

અરોહી અથવા ઉતરતા સુર.

સુર... ની ની ધ ધ પ પ મ મ ગ ગ રી રી સા સા

સપ્તક... ૨ — — — — — — — — — — —

આવી નં. ૭ ૭ ૬ ૬ ૫ ૫ ૩ા ૩ા ૩ ૩ ૨ ૨ ૧ ૧

સુર... ની ની ધ ધ પ પ મ મ ગ ગ રી રી સા સા

સપ્તક... ૧ — — — — — — — — — — —

આવી નં. ૭ ૭ ૬ ૬ ૫ ૫ ૩ા ૩ા ૩ ૩ ૨ ૨ ૧ ૧

પાઠ ૩ જો.

ત્રસુરી “સારીગમ” ની નોટ.

રોહી અથવા ચઢતા સુર.

સુર—સા રી ગ રી ગ મ ગ મ પ મ પ ધ પ ધ ની ધ ની સા

સપ્તક—૧ — — — — — — — — — — ૨

આવી નં. ૧ ૨ ૩ ૨ ૩ ૩ા ૩ ૩ા પ ૩ા પ ૬ પ ૬ ૭ ૬ ૭ ૧

અરોહી અથવા ઉતરતા સુર

સુર—સા ની ધ ની ધ પ ધ પ મ પ મ ગ મ ગ રી ગ રી સા

સપ્તક—૨ ૧ — — — — — — — — — —

આવી નં. ૧ ૭ ૬ ૭ ૬ ૫ ૬ ૫ ૩ા પ ૩ા ૩ ૩ા ૩ ૨ ૩ ૨ ૧

પાઠ ૩ જો. A

ઘોસુરી “સારીગમ” ની નોટ.

શેઢી અથવા ચઢડતા સુર

સુર— સા રી ગ મ રી ગ મ ય ગ મ ય ધ મ ય ધ ની ય ધ ની સા

સપ્તક— ૧ — — — — — — — — — — — ૨

આવી નં. ૧ ૨ ૩ ગા ૨ ૩ ગા પ ૩ ગા પ ફ ગા પ ફ ૭ પ ફ ૭ ૧

અરોહી અથવા ઉતરતા સુર

સુર— સા ની ધ પ ની ધ પ મ ધ પ મ ગ પ મ ગ રી મ ગ રી સા

સપ્તક— ૨ ૧ — — — — — — — — — — —

આવી નં. ૧ ૭ ફ પ ૭ ફ પ ગા ફ પ ગા ૩ પ ગા ૩ ૨ ગા ૩ ૨ ૧

પાઠ ૪ થો

“સારીગમ” ની ફરતિ નોટ.

શેઢી અથવા ચઢડતા સુર

સુર— સા રી સા રી ગ રી ગ રી ગ મ ગ મ ગ મ ય

સપ્તક— ૧ — — — — — — — — — — —

આવી નંબર ૧ ૨ ૧ ૨ ૩ ૨ ૩ ૨ ૩ ગા ૩ ગા ૩ ગા પ

સુર— મ ય મ ય ધ ય ધ ય ધ ની ધ ની ધ ના સા

સપ્તક— ૧ — — — — — — — — — — — ૨

આવી નંબર ગા પ ગા પ ફ પ ફ પ ફ ૭ ફ ૭ ફ ૭ ૧

અરોહી અથવા ઉતરતા સુર

સુર— સા ની સા ની ધ ની ધ ની ધ પ ધ પ ધ પ મ

સપ્તક— ૨ ૧ ૨ ૧ — — — — — — — — —

આવી નંબર— ૧ ૭ ૧ ૭ ફ ૭ ફ ૭ ફ પ ફ પ ફ પ ગા

સુર— પ મ પ મ ગ મ ગ મ ગ રી ગ રી ગ રી સા

સપ્તક— ૧ — — — — — — — — — — —

આવી નંબર— પ ગા પ ગા ૩ ગા ૩ ગા ૩ ૨ ૩ ૨ ૩ ૨ ૧

નં. ૧ આસાવરિ-દીપત્યંદિ (મસ્તવી)

અરે કાન હયે તું તેરા કયા દયે નામ-તજ

ખુદાયા તું ખાવિંદ સખસે બડા
જમી આસ્માં તુને પએદા કીયા

ખુ	દા	યા	તું	ખા	વીં	દ	સખ	સે	બ	ડા
ગ	મ	મ	ગ	મ	પ	પ	ધ	પ	મ	ગ
૨	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
૭	ઝા	ઝા	૩	ઝા	પ	પ	ફ	પ	ઝા	૩
જ	મીં	આ	સ	માં	તુ	ને	પે	દા	કી	આ
સા	રી	રી	સા	રી	ગ	ગ	મ	ગ	રી	સા
૨	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
૧	૨	૨	૧	૨	૩	૩	ઝા	૩	૨	૧

*

નં. ૨ લલિતછંદ-દાદરો.

અરર માહર તું હવે યશે—તજ

કવિબધા ધણુએ કથી મરે
મથન ખંતથી સંત સૌ કરે.

ક	વિ	બ	ધા	ધ	ણું	એ	ક	થી	મ	રે
સા	સા	સા	રી	ગ	મ	ગ	મ	પ	મ	ગ
૨	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
૧	૧	૧	૨	૩	ઝા	૩	ઝા	પ	ઝા	૩
૦	૦				*					*
મ	થ	ન	ખં	ત	થી	સં	ત	સૌ	ક	રે
રી	ગ	રી	સા	રી	ગ	રી	ગ	રી	રી	સા
૨	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
૨	૩	૨	૧	૨	૬	૨	૩	૨	૨	૧
૦	૦				*					*

(૨૦) નં. ૩ ખમ્માય-દાદરા (ગઝલે ઝકર.)

અએ કાશ ગમ મેરા કબી જાએગા યા નહીં—તજ.

તગદીર હુમારી ઇનદીનો કએસી બદલ ગઈ

હાથોમે આકે વો પરી કએસી નીકલ ગઈ-તગદીર

તગ	દીર	હ	મા	રી	ઇન	દી	નો	કે	સી	બ	દલ	ગ	ઈ
સા	સા	રી	સા	પ	ધ	પ	મ	મ	પ	પ	ધ	રી	સા
૨	—	—	—	૧	—	—	—	—	—	—	—	૨	—
૧	૧	૨	૧	૫	૬	૫	આ	આ	૫	૫	૬	૨	૧

હા	થોં	મેં	આ	ઠ	વો	પ	રી	કે	સી	ની	કલ	ગ	ઈ
સા	રી	રી	રી	રી	ગ	રી	સા	રી	ગ	મ	ગ	રી	સા
૨	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
૧	૨	૨	૨	૨	૩	૨	૧	૨	૩	આ	૩	૨	૧

નં. ૪ જલ્લો-હુમરિ.

સોહાવે સખી આજ પલી સરતાજ-તજ

બતાદે સખી કેન ગલી ગયો શામ—કેન ગલી ગયો શામ-બતાદે

ગોકુલ કુંડી-બીંદ્રાબન કુંડીરે-આઆઆઆ આઆઆ

ગોકુલ કુંડી-બીંદ્રાબન કુંડીરે—કુંડ ફીરી ચારો ધામ-બતાદે

બ	તા	દે	સ	ખી	કો	ઓ	ન	ગ	લી	ઇ	ગ	યો	શામ
સા	ની	ધ	ની	સા	ની	રી	સા	ની	ધ	મ	પ	ધ	સા
૨	૧	—	—	૨	૧	૨	—	૧	—	—	—	—	૨
૧	૬	૬	૬	૧	૬	૨	૧	૬	૬	આ	૫	૬	૧

કો	ન	ગ	લી	ગ	યો	શામ
રી	રી	રી	ગ	રી	ની	સા
૨	—	—	—	—	૧	૨
૨	૨	૨	૨	૨	૭	૧

બ	તા	દે	સ	ખી	કો	ઓ	ન	ગ	લી	ઇ	ગ	યો	શામ
પ	ધ	સા	રી	ગ	સા	રી	સા	ની	ધ	મ	પ	ધ	સા
૧	—	—	—	—	—	—	—	—	૧	—	—	—	૨
૫	૬	૧	૧	૨	૧	૨	૧	૬	૬	આ	૫	૬	૧

ગા	ક	લ	કું	ઉ	ડી	બી	દ્રા	બ	ન	કું	ડી	ધ	રે
સા	ની	સા	રી	ગ	રી	સા	સા	રી	રી	ગ	રી	ની	સા
૨	૧	૨	—	—	—	—	—	—	—	—	—	૧	૨
૧	૭	૧	૨	૨	૨	૧	૧	૨	૨	૨	૨	૭	૧

* *

આ	આ	આ	આ	આ	આ	આ
ની	સા	રી	સા	ની	ધ	ધ
૧	૨	—	—	૧	—	—
૭	૧	૨	૧	૬	૬	૫

ગા	ક	લ	કું	ઉ	ડી	બી	દ્રા	બ	ન	કું	ડી	ધ	રે
ધ	સા	સા	રી	ગ	રી	સા	સા	રી	રી	ગ	રી	ની	સા
૧	૨	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	૧	૨
૬	૧. ૧	૨	૨	૨	૧	૧	૨	૨	૨	૨	૭	૧	૧

* *

કું	ક	રી	રી	આ	રી	ધામ -
રી	રી	રી	ગ	રી	ની	સા
૨	—	—	—	—	૧	૨
૨	૨	૨	૨	૨	૭	૧

* * *

નં ૫ ગરબી.

આધવનંદનો છેવે તે નમંરો થયો જો-તર્જ

મારગ મુકોને કહું છું કાના કયારની જો

મુને રોકી રાખી છે કંઈ વારની જો—મારગ મુકો

મા	ર્જ	મુ	અ	કા	ને	કહું	છું	કા	ના	કયા	૨	ની	ધ	જો
સા	રી	સા	ની	ધ	મ	૫	ધ	ની	રી	સા	ની	ધ	૫	મ
૨	—	—	૧	—	—	—	—	—	૨	—	૧	—	—	—
૧	૨	૧	૬	૬	૭	૫	૬	૬	૨	૧	૬	૬	૫	૭

*

મુ	ને	રો	કી	રા	ખી	છે	ક	ધ	વા	૨	ની	જો-માર્ગ
ધ	ની	સા	સા	રી	મ	ગ	રી	સા	ધ	ની	રી	સા
૧	—	૨	—	—	—	—	—	—	૧	—	૨	—
૬	૬	૧	૧	૨	૭	૨	૨	૧	૬	૬	૨	૧

*

* *

નં. ૬ જીલ્લો-પંજબી (હુમરી)

જોખનવા તોરા ભરકે ઊછલ રહ્યોરે-તર્જ
કંગનવો મોરો કરસે સરક ગયોરે
ઓ આઓ મોરે સઘ્યાં, ગઇલો મોરી બઘ્યાં-કંગનવો
સજ દુલારેરે-સુનો પીયા પ્યારેરે
તુમ નહીં છાંડો પ્રીત, મએ જાને નહીં દુગી, જોખન રસ લુંગી
કલાઇ પતલીસી લચક ગયોરે-કંગનવો

કંગનવો મો	રો	ક	ર	સો	સ	ર	ક	ગ	યો	રે
ગ	મ	પ	ધ	પ	મ	ગ	રી	ગ	સા	રી
૨	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
૩	૩ા	૫	૬	૫	૩ા	૩	૨	૩	૧	૨

*

ઓ આ વો મો	રે	સૈ	યાં	ગ	ઇ	લો	મા	રી	બે	યાં-કંગન
પ	ધ	ની	સા	ની	ધ	પ	પ	ધ	રી	સા
૨	—	—	૩	૨	—	—	૩	૨	—	—
૫	૬	૭	૧	૭	૬	૫	૫	૬	૨	૧

*

*

રા જ દુ લા	રે	રે	સુ	નો	પી	યા	પ્યારે	ઓ	રે
મ	ગ	મ	પ	ની	સા	ની	ની	ધ	ની
૨	—	—	—	—	૩	૨	—	—	૩
૩ા	૩	૩ા	૫	૭	૧	૭	૬	૭	૧

* ૦ ૦

*

તુમ ના હી છાં	ડો	પ્રીત	મં	જા	ને	ન	હીં	દું	ગી
મ	મ	ગ	મ	પ	ની	સા	ની	ધ	પ
૨	—	—	—	—	—	૩	૨	—	—
૩ા	૩ા	૩	૩ા	૫	૭	૧	૫	૬	૭

૦ ૦

*

જોખન	ર	સ	લું	ગી
પ	ધ	રી	સા	ની
૨	—	૩	—	૨
૫	૬	૨	૧	૭

કલાઇ	પ	ત	લી	ઇ	સી	લ	ચ	ક	ગ	યો	રે-કંગન
ગ	મ	પ	ધ	પ	મ	ગ	રી	ગ	સા	રી	મ
૨	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
૩	૩ા	૫	૬	૫	૩ા	૩	૨	૩	૧	૨	૩ા

*

નં ૦ ૭ કાફી-દીપચંદી (હોરી.)

કાવ્યો પંથ અપાર—તજ

કાગનકે દીન ચાર, હારે સૈયાં કાગનકે દીન ચાર
સખીરી-અપના પીયા જો માંગેસો દહિંગી-કાગનકે
હીરાભી દહિંગી, મોતીભી ફુંગી-હીરાભી ફુંગી ચરી
મોતીભી ફુંગી, દહિંગી ગલેકો હાર-સખીરી-અપના પીયા

કા	ગ	ન	કે	અ	દી	ન	ચાર-હાં	હાં	રે	સૈ	યાં-કાગન
સા	રી	રી	રી	ગ	મ	મ	પ	ધ	પ	મ	ગ રી
૨	—	—	—	—	—	—	—	૨	—	—	—
૧	૨	૨	૨	૨	૨	૩	૩	૫	૬	૫	૩ ૨ ૨
			•	૦				*			
સ	ખી	રી	અ	પ	ના	પી	યા	જો	માં	ગે	સો
મ	પ	સા	ની	ધ	પ	મ	ગ	રી	ની	ધ	પ
૨	—	૩	૨	—	—	—	—	—	—	—	—
૩	૫	૧	૬	૬	૫	૩	૨	૨	૬	૬	૫
		*	૦	૦			*	*			*
હી	રા	ખી	ફું	ગી	અ	રી	મો	ઓ	તી	ભી	ફું
ધ	પ	ધ	ની	સા	ની	સા	રી	ગ	રી	સા	સા
૨	—	—	—	૩	૨	૩	—	—	—	—	૨
૬	૫	૬	૭	૧	૭	૧	૨	૨	૨	૨	૧
						*	૦	૦			*
ફું	ગી	ગ	લે	જો	હાર						
ધ	પ	પ	પ	મ	પ						
૨	—	—	—	—	—						
૬	૫	૫	૫	૩	૫						
			*		*						*
સ	ખી	રી	અ	પ	ના	પી	યા	જો	માં	ગે	સો
મ	પ	સા	ની	ધ	પ	મ	ગ	રી	ની	ધ	પ
૨	—	૩	૨	—	—	—	—	—	—	—	—
૩	૫	૧	૬	૬	૫	૩	૨	૨	૬	૬	૫
		*	૦	૦			*	*			*

નં ૦ ૮ દાદરો. ('તાસીરે ખાખ' નાટકનો ગાયન)

ધ્રિશ્ચ—તર્જ

સયા યે કલામ હુએ, શાદીકા મકાન હુએ

પુખ ધુમધામ હુએ, આજ રંગ હુએ

દીલ હિમંગ હુએ, બઝમ દંગ હુએ, પુખ ધુમધામ હુએ—

સ	યા	યે	ક	લા	મ	હુએ	શા	દી	કા	મ	કા	ન	હુએ
ગ	ગ	ગ	ગ	મ	મ	ગ	રી	રી	સા	રી	ગ	રી	સા
૨	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

૩	૩	૩	૩	૩ા	૩ા	૩	૨	૨	૧	૨	૩	૨	૧
						*							*

પુ	બ	ધુ	મ	ધા	મ	હુએ	આ	જ	રંગ	હુએ
ગ	ગ	ગ	રી	ગ	મ	ધ	પ	મ	ગ	રી
૨	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

૩	૩	૩	૨	૩	૩ા	૬	૫	૩ા	૩	૨	૧
						*					*

દી	લ	હિ	મંગ	હુએ	બઝ	મ	દંગ	હુએ—પુખધુમ
પ	પ	ધ	ધ	પ	પ	પ	ધ	પ
૨	—	—	—	—	—	—	—	—

૫	૫	૬	૬	૫	૫	૬	૬	૫
								*

નં ૦ ૯ કલ્યાન—દીપચંદી. (ગઝલે તુરાબ)

સુના બાબા હસન હય નામ મેરા—તર્જ

પુશીસે કાટલે દીલદાર ગરદન

યે હાઝર હુએ સરે બાઝાર ગરદન—પુશીસે

જો આશક હુએ નહીં મરનેસે ડરતે

કટાતે હુએ સરે બાઝાર ગરદન—પુશીસે

પુ	શી	સે	કા	ટ	લે	દી	લ	દા	૨	ગ	૨	દન
ગ	ગ	ગ	મ	ધ	પ	મ	ગ	સા	રી	ગ	રી	સા
૨	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

૩	૩	૩	૩ા	૬	૫	૩ા	૩	૧	૨	૩	૨	૧
						૦	૦					*

યે	હા	જ	૨	હુએ	સ	રે	બા	બા	જા	૨	ગ	૨	દન
ગ	ગ	ગ	ગ	મ	ધ	પ	મ	ગ	સા	રી	ગ	રી	સા
૨	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

૩	૩	૩	૩	૩ા	૬	૫	૩ા	૩	૧	૨	૩	૨	૧
							૦	૦					*

એ આ શ ક હએ	ન હીં મર ને	સે ડ ર તે
ગ ગ પ પ પ	પ પ પ પ	પ ની ધ પ
૨ — — — —	— — — —	— — — —
૩ ૩ ૫ ૫ ૫	૫ ૫ ૫ ૬	૫ ૭ ૬ ૫
૦ ૦		

કે ટા તે હએ	સ રે બા આ ઝા	૨ ગ ર દન
ગ ગ ગ મ	ધ પ મ ગ સા	રી ગ રી સા.
૨ — — — —	— — — —	— — — —
૩ ૩ ૩ ઝા	૬ ૫ ઝા ૩ ૧	૨ ૩ ૨ ૧
	૦ ૦	*

નં ૧૦ એમણ કદ્યાન-પીસ્તો. (ગઝલે નઝીર)

તફરકા હોતા હએ અએસાબી ગુલનદામ કહીં

મએ કહીં શીશા કહીં સાકી કહીં જામ કહીં-તફરક

દીલકી બેતાબી ન યાં દેરને દેતી હએ મુજે

દીન કહીં રાત કહીં સુબો કહીં શામ કહીં-તરફકા

ત ફર કા	હો તા હે એ	સા બી ગુ લન	દામ ક હીં
ગ રી સા	રી રી ગ ગ	પ પ ધ પ	ગ રી ગ
૨ — — — —	— — — —	— — — —	— — — —
૩ ૨ ૧	૨ ૨ ૩ ૩	૫ ૫ ૬ ૫	૩ ૨ ૩
*			* *

મએ ક હીં	શી શા ક હીં	સા કી ક હીં	જામ ક હીં-તફરકા
ગ પ પ	ધ ધ પ પ	ગ ગ ધ પ	ગ રી ગ
૨ — — — —	— — — —	— — — —	— — — —
૩ ૫ ૫	૬ ૬ ૫ ૫	૩ ૩ ૬ ૫	૩ ૨ ૩
*			* *

દીલકી બે એ	તા બી ન યાં	દે ર ને દે	તી હે મુ જે
ગ ગ પ ધ	સા સા સા સા	ધ ની સા રી	સા ની ધ પ
૨ — — — —	૩ — — — —	૨ — ૩ — —	— ૨ — —
૩ ૩ ૫ ૬	૧ ૧ ૧ ૧	૬ ૭ ૧ ૨	૧ ૭ ૬ ૫
દીન ક હીં	રા ત ક હીં	સુ બો ક હીં	શામ ક હીં-તફરકા
ગ પ પ	ધ ધ પ પ	ગ ગ ધ પ	ગ રી ગ
૨ — — — —	— — — —	— — — —	— — — —
૩ ૫ ૫	૬ ૬ ૫ ૫	૩ ૩ ૬ ૫	૩ ૨ ૩
*			* *

નં. ૧૧ ભેરવી-દાદરો. ('પ્રદાદાદ' નાટકનો ગાયન)

કર અયાં તુ હમસે જયગા કહાં-તરજ

શાદમાં નજર પડા જહાં જહાં-શાદમાં નજર પડા જહાં જહાં-

જી બ હાલ હએ, કયા નેહાલ હએ, પીર ઐર જવાં

ખીલા હએ બાગમેં ફુલફલ અયાં-શાદમાં

શા દ માં	ન જર પ ડા	જ હાં	જ હાં
સા મ મ	પ ઘ પ ઘ	મ રી	ગં સા
૨ — —	— — — —	— — —	— — —
૧ ડા ડા	પ પા પ પા	ડા ડા	રા ૧
		*	*
શા દ માં	ન જર પ ડા	જ હાં	જ હાં
સા મ મ	પ ઘ પ ઘ	ની સા	ની સા
૨ — —	— — — —	— ડ	૨ ડ
૧ ડા ડા	પ પા પ પા	ડા ૧	ડા ૧
		*	*
જી બ હા લ	હે કયા ને હા લ	હે પી ર ઐ ર	જ વાં
સા સા સા રી	સા ની ની ની સા	ની વ ઘ ઘ ની ઘ પ	
૩ — — —	— ૨ — — ૩	૨ — — — —	— — —
૧ ૧ ૧ ૧ા	૧ ડા ડા ડા ૧	ડા પા પા પા ડા	પા પ
	૦ ૦	૦ ૦	*
ખી લા	હે બાગ	મેં ફુ લ ફુ લ અ યા	
પ સા	ની ઘ	પ મ મ પ ઘ પ મ	
૨ ડ	૨ —	— — — — —	— — —
૫ ૧	ડા પા	પ ડા ડા પ પા પ ડા	
	*	*	૦ ૦ *

નં. ૧૨ ખેમટો. ('અન્નાઉદીન' નાટકનો ગાયન)

નીસાર તોરે નખરે નાઝો અદાપર નીસાર

ગોરે ગોરે ગાલોંકે બોસે દીલાદે, દીલકો હો મોરે કરાર-નીસાર

ની સાર તો રે	ન ખ રે	ના ઝો અ	દા પર ની	સાર
દી મ મ મ	પ ઘ પ	મ મ ગ	પ મ ગ	દી
૨ — — —	— — — —	— — — —	— — — —	— — —
૨ ડા ડા ડા	પ પા પ	ડા ડા ડ	પ ડા રા	૨
				*

ગો	રે	ગો	રે	ગા	લોં	કે	ગો	સે	દી	લા	દે
રી	ગ	રી	ગ	મ	મ	મ	પ	ધ	ધ	પ	મ
૨	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
૨	૨ા	૨	૨ા	૩ા	૩ા	૩ા	૫	૫ા	૫ા	૫	૩ા
૦		૦									*
				દીલ	કે	લો	મો	રે	કે	રા	—નીસાર
				ધ	ધ	ધ	પ	મ	ગ	મ	
				૨	—	—	—	—	—	—	
				૫ા	૫ા	૫ા	૫	૩ા	૨ા	૩ા	
											*

નં ૦૧૩ ઇંગ્રેજી ગત-દાદરો. (દીલેર દીલશેર નાટકનો ગાયન)

Again again and again—તરબ.

પનાહુ ખુદાકી પનાહુ, પનાહુ ખુદાકી પનાહુ
 ન લાએ જો ઓરત, ઉડાએ ન આફત
 ઉમર ભર ખુદાકી પનાહુ-પનાહુ

પ	ના	ખુ	દા	કી	પ	ના
પ	સા	પ	સા	ની	ધ	પ
૧	૨	૧	૨	૧	—	—
૫	૧	૫	૧	૭	૬	૫
						*
પ	ના	ખુ	દા	કી	પ	ના
પ	સા	પ	સા	ની	સા	રી
૧	૨	૧	૨	૧	૨	—
૫	૧	૫	૧	૭	૧	૨
						*
ન	લા	એ	લો	ઓ	રત	હી
સા	ગ	ગ	ગ	ગ	ગ	રી
૨	—	—	—	—	—	—
૧	૩	૩	૩	૩	૩	૨
			૦	૦	૩ા	૩ા
						૩ા
						૩ા
						૦
						૦
ઉ	મર	ખર	ખુ	દા	કી	પ
રી	ગ	રી	સા	ની	ધ	ના
૨	—	—	—	૧	—	—
૨	૩	૨	૧	૭	૬	૭
						૧
						*

કાલિકા હાથપર હાલ મુકરર જાહેર સખ કરના
લેકીન ગડખડ સડખડ બરબર હરંગીઝ યાં મત કરના.
કયું તુમં ડરકર મરતે હો-કયું તુમ શરફીર કરતે હો
નાહક યે ઊઠકર, ખદ આખતર ફીર, શોર કરે ખરપા

દી-વા-ને-કો-ના-છે-ડો-ફાલકા

1 2 3 311 311 1 2 3 311 311 3 311 3 4 1

• •

• •

*

1. **Identify the main idea of the passage.**
 2. **Identify the supporting details.**
 3. **Identify the author's purpose.**
 4. **Identify the author's tone.**
 5. **Identify the author's point of view.**
 6. **Identify the author's bias.**
 7. **Identify the author's audience.**
 8. **Identify the author's style.**
 9. **Identify the author's language.**
 10. **Identify the author's structure.**

311 311 411 5 4 311. 3 2 1 2 3 311 4 311

• •

1. NAME _____

311 311 311 311 311 311 311 9 9 9 9 9 9 9

*

*

2 _____ | _____

1 1 1 1 1 2 2 2 2 3 3 3 3 4 311

*

[illegible]

411 4 4 311 211 2 1

*

*

*

*

*

兴

નં ૦ ૧૫ એમણુ કલ્યાન—દાદરો.

(‘અલાઉદ્દીન’ નાટકનો ગાયન)

કહું તુમસે મેં જો એક ખાત-તરજ.

કહું તુમસે મેં કયા એક ખાખ નઝર આયા મુજે
કીસી સનમને આ સપનેમે મુંહ દીખાયા મુજે—કહું તુમસે
મેરે દીલકો ઊસીને છીનકે કલપાયા મુજે
ધીર છુપાકે ચહેરા ચાંદસા તરસાયા મુજે—કહું તુમસે

ક હું તુમ	સે મેં કયા એ ક	ખા આ ખ ન ઝર આ યા મુ જે
ધ સા રી	ગ ગ ગ મ ગ	રી ગ રી સાસારી ગ સા રી સા
૧ ૨ —	— — — — —	— — — — —
૬ ૧ ૨	૩ ૩ ૩ ૩ા ૩	૨ ૩ ૨ ૧ ૧ ૨ ૩ ૧ ૨ ૧
*	૦ ૦ ૦ ૦	૦ ૦ ૦

કી સી સ	નમ ને આ સ પ	ને મેં મું દી	ખા યા મુ જે
ગ પ ધ	ની ધ પ પ પ	ગ ગ પ ધ	ની પ ધ પ
૨ — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —
૩ ૫ ૬	૭ ૬ ૫ ૫ ૫	૩ ૩ ૫ ૬	૭ ૫ ૬ ૫
	૦ ૦		

ક હું તુમ	સે મેં કયા એક	ખા ખ ન ઝર	આ યા મુ જે—કહું
મ ગ ગ	મ મ ધ પ	ગ રી સા સા રી	ગ સા રી સા
૨ — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —
૩ા ૩ ૩	૩ા ૩ા ૬ ૫	૩ ૨ ૧ ૧ ૨	૩ ૧ ૨ ૧
*		૦ ૦ ૦	

મે રે દી લ	કો ઊ સી ને	છી ન કે કલ	પા યા મુ જે
ગ ગ પ ધ	સા સા સા સા	ની ધ પ પ ધ	ની પ ધ પ
૨ — —	૩ — — — —	૨ — — — —	— — — — —
૩ ૩ ૫ ૬	૧ ૧ ૧ ૧	૭ ૬ ૫ ૫ ૬	૭ ૫ ૬ ૫
		૦ ૦	

ધીર છુપા	કે એ હે રા	ચાંદસા ત ર સા યા મુ જે.—કહું
મ ગ ગ	મ મ ધ પ	ગ રી સા સા રી ગ સા રી સા
૨ — —	— — — — —	— — — — —
૩ા ૩ ૩	૩ા ૩ા ૬ ૫	૩ ૨ ૧ ૧ ૨ ૩ ૧ ૨ ૧
*	૦ ૦	૦ ૦

નં ૦ ૧૬ સારંગ-દાદરો (‘અલીબાબા’ નાટકનો ગાયન)

પીલી પીલી મંગોટીલે, જંગબારી હપા જેમા—પીલી પીલી

જંગબારી હપા જેમા—જંગબારી હપા જેમા

પીલી પીલી મંગોટીલે—જંગબારી હપા જેમા—પીલી પીલી

પી લી પી લી મં ગો ટો ટી લે જંગ બારી હ પા જે માં—પીલી

સા સા સા રી ની સા ની સા રી પ મ પ મ રી રી સા સા

૨ — — — ૧ ૨ ૧ ૨ — ૨ — — — — — — —

૧ ૧ ૧ ૨ ૭ ૧ ૭ ૧ ૨ ૫ ડા ૫ ડા ૨ ૨ ૧ ૧

*

*

*

જંગ બારી હ પા જે માં જંગ બારી હ પા જે માં—પીલી

રી રી મ મ પ પ પ પ મ મ પ પ ની પ મ રી

૨ — — — — — — — — — — — — — — — —

૨ ૨ ડા ડા પ પ પ પ ડા ડા પ પ ડા પ ડા ૨

*

*

*

*

નં ૦ ૧૭ ભેરવી- દીપચંદી.

(અમાનતની ઇંદ્ર સભા નાટકનો ગાયન)

અછારે મોરે ભેળનકી—તરંગ

રે મેં તો કહાં પાઝાં કહાં પાઝાં ચાર

ચારકી છાઝી નઝર નહીં આવત- હું ડત હું સનસાર-રે મેં તો

રે મેં તો ડાં પા ડાં ડાં પા ડાં ચાર

સા રી સા ની ઘ પ ઘ ની ની સા

૨ — — — ૧ — — — — — — — ૨

૧ ૧ા ૧ ૬ા ૫ા ૫ ૫ા ૬ા ૬ા ૧

*

ચા ર ડા છા ડા ન ઝર ન હીં આ વત

સા સા રી ગ મ મ ગ મ ગ રી સા

૨ — — — — — — — — — — — — — — — —

૧ ૧ ૨ ૨ા ડા ડા ૨ા ડા ૨ા ૧ા ૧

*

*

હું ડ ત હું સ ન સાર—રે મેં તો

ગ ગ રી ગ રી ની સા

૨ — — — — — ૧ ૨

૨ા ૨ા ૨ ૨ા ૧ા ૬ા ૧

*

નં० ૧૮ કોંસીઆ ગઝલ-દાદરો.

(‘અલાઉદ્દીન’ નાટકનો ગાયન)

ચાર તેરે હીઝમેં દીવાને—તર્જ

પ્યારે મેરે દીલમે તેરા પ્યાર ખડે દમ બ દમ

પ્યાર ખડે દમ બ દમ પ્યાર ખડે દમ બ દમ—પ્યારે મેરે

તું હુએ મેરે ભાઈ જાનકા નીશાને શુલીસ્તાન

ખુલખુલે શીરીં જખાં પ્યાર ખડે દમ બદમ—પ્યારે મેરે

પ્યા રે મે રે દીલ મેં તે રા પ્યા રં બ ડે દમ બ દમ

ધ ધ પ પ ગ ગ ગ ગ રી રી સા રી ગ રી સા

૧ — — — ૨ — — — — — — — — — —

૬ ૬ ૫ ૫ ૩ ૩ ૩ ૩ ૨ ૨ ૧ ૨ ૩ ૨ ૧

*

પ્યા ર બ ડે દમ બ દમ

મ મ મ મ પ મ ગ

૨ — — — — — — — — — —

૩ા ૩ા ૩ા ૩ા ૫ ૩ા ૩

પ્યા ર બ ડે દમ બ દમ—પ્યારે

રી રી સા રી ગ રી સા

— — — — — — — — — —

૨ ૨ ૧ ૨ ૩ ૨ ૧

*

તું હે મે રા ભાઈ જા ન

ગ ગ પ ધ સા સા સા સા

૨ — — — — — — — — — —

૩ ૩ ૫ ૬ ૧ ૧ ૧ ૧

કા ની શા ને શુ લી સ્તા

ની ધ પ ધ ની ધ પ

૨ — — — — — — — — — —

૭ ૬ ૫ ૬ ૭ ૬ ૫

*

કા ની શા ને શુ લી સ્તા

ધ ધ પ ધ ની ધ પ

૨ — — — — — — — — — —

૬ ૬ ૫ ૬ ૭ ૬ ૫

*

ખુલખુલે શી રી જ ખાં

મ મ મ મ પ મ ગ

૨ — — — — — — — — — —

૩ા ૩ા ૩ા ૩ા ૫ ૩ા ૩

પ્યા ર બ ડે દમ બ દમ—પ્યારે

રી રી સા રી ગ રી સા

— — — — — — — — — —

૨ ૨ ૧ ૨ ૩ ૨ ૧

*

*

નં ૦ ૧૯ જીલ્લો-કેરળો. (કાહારવો)

તકતક દેખી સુંદરીઆ રાન—તરજ

તકતક મારે નજરીઆં રાય

કાલીસી જીલ્લોએ જીયા લલચાય—તકતક

એક તો મારે તોરી બાલી ઊમરીઆં, દુજો મારે જોબનવા રાય
તીજો મારે તોરે અંગીઆંકી બટવા

કયા જાદુ ડારા નજરીઆં રાય—તકતક

ત ક ત	ક મા રે	ન જ રી આ આં રાય
સા સા સા	રી ગ ગ	રી સા રી ગ રી સા
૨ —	— — —	— — —
૧ ૧ ૧	૨ ૩ ૩	૨ ૧ ૨ ૩ ૨ ૧
૦ ૦		૦ ૦ *
કા લી	સી જીલ્લો	મિં જી યા લ લ આ એ—તક
ધ ધ	ધ ધ ધ	ધ મ ધ ધ મ ગ રી
૨ —	— — —	— — —
૬ ૬	૬ ૬ ૫	૬ ૩ા ૫ ૫ ૩ા ૩ ૨
		૦ ૦ *
એ ક	તો મારે તો	રી બા લી
મ ગ	મ ધ ધ ધ	ધ ધ સા
૨ —	— — —	— — — ૩
૩ા ૩	૩ા ૫ ૫ ૫	૫ ૬ ૧
	૦ ૦	૦ ૦
દુ જો	મા રે	જો બ ન
ધ ધ	ધ ધ	ધ મ મ
૨ —	— — —	— — —
૬ ૬	૬ ૬	૫ ૩ા ૩ા
	*	* *
તી જો	મા રે તો	રી આંગી આં
ધ ધ	ધ ધ ધ	ધ મ ધ ધ
૨ —	— — —	— — —
૬ ૬	૬ ૬ ૫	૬ ૩ા ૫ ૫ ૩ા ૩ ૩ ૨
		૦ ૦
કયા જા	દુ ડા રા	ન જ રી આ આં રાય—ત ક ત
સા સા	રી ગ ગ	રી સા રી ગ રી સા ધ સા સા
૨ —	— — —	— — — ૧ ૨ —
૧ ૧	૨ ૩ ૩	૨ ૧ ૨ ૩ ૨ ૧ ૬ ૧ ૧
		૦ ૦ *

નં. ૨૦ બ્રહ્મ-સ-પીસ્તો. (ગઝલે આશક.)

કાસીદા લાદે ખખર ચારકે આજનેકી

જાન જાતી હુય ચલી હીજમે દીવાનેકી—કાસીદા

કા સી દા આ લા દે ખ ખર ચા ર કે આ જા ને કી

પ પ મ ગ રી ગ રી સા ની ની સા રી ગ રી સા

૨ — — — — — ૧ — ૨ — — — —

પ પ આ ડ ૨ ૩ ૨ ૧ ૭ ૭ ૧ ૨ ૩ ૨ ૧

* *

જા ન જા આ તી હે ચ લી હી જ મે દી વા આ ને કી ધ—કાસીદા

સા સા સા સા રી મ પ પ રી રી મ પ ધ પ મ ગ રી

૨ — — — — — — — — — — — — — — — — —

૧ ૧ ૧ ૧ ૨ આ પ પ ૨ ૨ આ પ ૬ પ આ ડ ૨

૦ ૦

નં. ૨૧ દાદરો ('અલાઉદ્દીન' નાટકનો ગાયન)

હાં બીબીજાન સુનીએ જરી, ધુન યે મેરી, ગુનકી ભરી—હાં બીબી

સો ખરસ ધરાનમે રહે આઈ હું દીલ શાદ

હુએ ખુવા મુગલાનીકી સખ ખાતે મુજે યાદ

બીબી જાન સુનીએ જરી, ધુન યે મેરી ગુનકી ભરી—હાં બીબી

હાં બીબી જાન સુનીએ જરી ધુન યે મેરી ગુનકી ભરી

ગ ગ ગ ગ રી ગ રી મ ગ રી ગ રી મ ગ રી ગ રી મ ગ

૨ — — — — — — — — — — — — — — — — —

રા રા રા રા રા ૨ રા ૨ આ રા ૨ રા ૨ આ રા ૨ રા ૨ આ રા

૦ ૦

૦ ૦

૦ ૦

*

સો ખ રસ ઈ રા ન મેં રે આઈ હું દીલ સાદ

સા સા સા રી ગ ગ મ મ ગ રી મ ગ રી સા

૨ — — — — — — — — — — — — — — — — —

૧ ૧ ૧ ૨ રા રા રા આ આ રા ૨ આ રા ૨ ૧

૦ ૦

*

હે ખુવા મુગ લા ની કી સખ ખાતે મુજે એ યાદ—બીબી જાન

પ પ પ પ પ પ ધ ની ધ પ મ પ મ ગ ગ ગ ગ

૨ — — — — — — — — — — — — — — — — —

પ પ પ પ પ પ પા દા પા પ આ પ આ રા રા રા રા

૦ ૦

હમદમ આઓરે, ધાઓ સખ મીલકર સહેલીયાં-હમદમ
યે ખાખ કએસા પુરગમ થા

૨૨૨ જ્યાં મોરા કાપે, મન ગભરાય-હુમદમ
 દોડે દોડે મીલકે સારી, મેરે દીલકી બેકરારી

દેખો ભાલો પ્યારી પ્યારી, સારી વેા કીધર ગઈ
ગડ ગઈ, મર ગઈ, કીધર ઉજડ ગઈ

કોઇ હુએ કે નહીં, ઇધર ઊધર ગઈ
સારે ઘરમેં, હુએ નઝરમેં, કોઈ નહીં રે-હમદમ

नी सा री सा नी ध प ध सा

१ २ — — १ — — — २

ॐ १ २ १ ११ ३ ५ ६ १

✱

*

ਧਾ ਯੋ ਸ ਯ ਮੀ ਲ ਕ ਰ ਸ ਹੇ ਲੀ ਯਾ—ਹਮ

सा सा री री म म प प नी सा सा सा

2 ----- 3 -----

୧ ୧ ୨ ୨ ୩ ୩ ୪ ୪ ୭ ୧ ୧ ୧

ये आ ण उ ऐ सा पु र ग म था

म म य नी य नी सा सा सा सा सा

2 — — — — 3 — — — —

311 311 4 6 4 6 7 7 7 7 7

✱

*

૬ ૨ ૬ ૨ જી યા મો રા કાં વ્યાં પે મન ગ લ રાએ-હમ

ਸਾ ਨੀ ਸਾ ਨੀ ਸਾ ਸਾ ਹੀ ਸਾ ਨੀ ਨੀ ਧ ਧ ਮ ਮ ਗ ਹੀ ਸਾ

3 4 3 4 3 _ _ _ 2 _ _ 2 _ _ _ _

१ ७ १ ७ १ १ २ १ ६॥ ६॥ ६ ५ ३॥ ३॥ २॥ २ १

✱

*

हो ये हो ये भीष डे सा री मे रे दीव डी जे ड रा री

श्री म श्री म म म म म य य य य य य य य

QUESTION

2 311 2 311 311 311 311 311 4 4 4 4 4 4 4 4

દે બો બો બો	બા રી બા રી	સા રી વો કી	ધ ર ગઇ
મ મ મ મ	ગ ગ ગ ગ	રી રી રી સા	ગ રી સા
૨ — — —	— — — —	— — — —	— — — —
૩ા ૩ા ૩ા ૩ા	૨ા ૨ા ૨ા ૨ા	૨ ૨ ૨ ૧	૨ા ૨ ૧
			*

ગ ડ ગઇ	મ ર ગઇ	કી ધ ર ઊ	જ ડ ગઇ
સા સા સા	ની ની ની	ધ ધ ધ પ	ની ધ પ
૩ — — —	૨ — — —	— — — —	— — — —
૧ ૧ ૧	૬ા ૬ા ૬ા	૬ ૬ ૬ પ	૬ા ૬ પ
*	*		*

કો ઇ હએ	કે ન લીં	ઇ ધ ર ઊ	ધ ર ગઇ
મ મ મ	ગ ગ ગ	રી રી રી સા	ગ રી સા
૨ — — —	— — — —	— — — —	— — — —
૩ા ૩ા ૩ા	૨ા ૨ા ૨ા	૨ ૨ ૨ ૧	૨ા ૨ ૧
*	*		*

સા રે ધ ર મેં	હે ન જ ર મેં	કો ઇ ન લીં રે-હમ
સા રી મ મ પ	ધ પ મ પ ગ	રી સા ગ રી સા
૨ — — —	— — — —	— — — —
૧ ૨ ૩ા ૩ા ૫	૬ પ ૩ા ૫ ૨ા	૨ ૧ ૨ા ૨ ૧
*	*	*

નં ૦ ૨૩ બ્રહ્મન્સ ગજલ-દીપયંદી.

('બ્રહ્મે અજલમ' નાટકનો ગાયન.)

ફના હો ચુકા મેં ફના હો ચુકા

અજળ ઈશ્કમેં મુખતીલા હો ચુકા.

ફ ના હો	ચુ કા, મેં	ફ ના હો	ચુ કા
સા સા સા	સા સા ધ	ની રી સા	ની ધ
૨ — — —	— — ૧	— ૨ —	૧ —
૧ ૧ ૧	૧ ૧ ૬	૬ા ૨ ૧	૬ા ૬
			*

અ જળ ઇશ	ક મેં મુખ	તી લા હો	ચુ કા
ગ મ ધ	ધ ની ની	પ ધ પ	ગ મ
૧ — — —	— — — —	— — — —	— — — —
૩ ૩ા ૬	૬ ૬ા ૬ા	૫ ૬ ૫	૩ ૩ા
			*

નં० ૨૪ હલ્લા-ખેમટો. ('અલાઉદ્દીન' નાટકનો 'ગાયન.')

“ પૈયાં મેં લાગું સૈયાંકો ”—તરજ

પૈયાં મેં લાગું ઓ ચાચા પીયારે મોરે

ચીંતા હુમારી બીસારે પીયારે મોરે

ચમકે નસીબોંકે તારે પીયારે મોરે

દેકે રૂપૈયા ફુલારે પીયારે મોરે

ચાચાને મુજકો બનાયા ગુલામ;

ચમન કરે જા પીસરે જીગરે નીડરે મુદામ.

પૈ	યાં	મેં	લા	ગું	ઓ	ચા	ચા	પી	યા	રે	મો	રે
ગ	ગ	ગ	મ	મ	મ	ગ	ગ	રી	ગ	રી	સા	સા
૨	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
૩	૩	૩	૩ા	૩ા	૩ા	૩	૩	૨	૩	૨	૧	૧
૦									૦	૦		
ચીં	તા	હ	મા	રી	બી	સા	રે	પી	યા	રે	મો	રે
ગ	પ	પ	પ	પ	પ	ધ	ધ	પ	ની	ધ	પ	પ
૨	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
૩	૫	૫	૫	૫	૫	૬	૬	૫	૭	૬	૫	૫
૦									૦	૦		
ચમ	કે	ન	સી	બોં	કે	તા	રે	પી	યા	રે	મો	રે
સા	સા	સા	સા	રી	સા	ની	ની	ધ	ની	ધ	પ	પ
૩	—	—	—	—	—	૨	—	—	—	—	—	—
૧	૧	૧	૧	૨	૧	૭	૭	૬	૭	૬	૫	૫
૦									૦	૦		
દે	કે	રૂ	પૈ	યા	ફુ	લા	રે	પી	યા	રે	મો	રે
ની	ની	ની	ની	સા	ની	ધ	ધ	પ	ની	ધ	પ	પ
૨	—	—	—	૩	૨	—	—	—	—	—	—	—
૬ા	૬ા	૬ા	૬ા	૧	૬ા	૬	૬	૫	૬ા	૬	૫	૫
૦									૦	૦		
ચા	ચા	ને	મુજ	કો	બ	ના	યા	ગુ	લામ			
મ	મ	મ	મ	પ	મ	ગ	ગ	રી	સા			
૨	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
૩ા	૩ા	૩ા	૩ા	૫	૩ા	૩	૩	૨	૧			
									*			

ਧੰਨ—ਨਾਨਕ.

‘ପੈસେକା ଧ୍ୟାର, ପੈସେସେ ଧ୍ୟାର, ଗାର ତାପ୍ପେଦାର.

જેસેકી સમ્પદો ચાહ, મોહતાજ હો યા શાહ

‘પૈસા-પૈસા-પૈસેકી વાહ વાહ.

સા	રી પૈ સે કી	બ હાર પ	ઇ સે સે કા	રોપ્યાર
ગ	મ પ પ સા	સા પ ગ	મ પ પ સા	ધ ધ
૨	— — — ૩	— ૨ —	— — — ૩	૨ —
૩	ઝા પ પ ૧	૧ પ ૩	ઝા પ પ ૧	પ ૬
	*			*
પૈ સુ કા પ્યાર	પૈ સે સે ચાર	ગા ર તા	બેદાર	
ની સા સા ની	ધ ની ધ પ ધ ધ ની	ની સા	ની સા	
૨ ૩ — ૨	— — — — —	— — — — —	— ૩	
૭ ૧ ૧ ૭	૬ ૭ ૬ ૫ ૬ ૬ ૭	૭ ૧	૭ ૧	
	*		*	
પૈ સે કી સખ	કા આહ	મો તા જ હો	યા શા	
સા સા સા મ .	પ ધ	ની સા સા રી	સા પ	
૨ — — —	— —	— ૩ — —	— ૨	
૧ ૧ ૧ ઝા	૫ ૬	૭ ૧ ૧ ૨	૧ ૫	
	*		*	
પૈ સા	પૈ સા	પૈ સે કી વા	હ વા	
સા ની	રી સા	સા ની ની ધ	ની સા	
૩ ૨	૩ —	— ૨ — —	— ૩	
૧ ૭	૨ ૧	૧ ૭ ૭ ૬	૭ ૧	
	*		*	

નં ૨૬ ('અસાઉદીન' નાટકનો ગાયન)

ધૃત્રિહ—તર્જ.

કચેસા અંધેરા હએ	ધેરા, ચહુંપે દેરા	જલનદર ગુરૂકા;	આસ મનકી, ખાસ	ધનકી, દાસપનકી, હે	પુરી સભી
ભુતોકા ડેરા, બસેરા,	સનન બોલે હએ	હાંગા પતંગા;	કુખા ચંદા, હોફે મંદા,	રાડું પ્રંદા	જનોપર અભી.
કએ સા	અં ધે રા	હે ધે રા	યાં પે દે રા	જ લન દર	ગુ ર કા
મ મ	ગ પ મ	ગ પ મ	સા રી ગ મ	રી ગ મ	રી ગ ની
૨	—	—	—	—	—
ગા ગા	૩ પ ગા	૩ પ ગા	૧ ૨ ૩ ગા	૨ ૩ ગા	૨ ૩ ગા
*	*	*	*	*	*
આ સ મન કી	ખા સ ધન કી	દા સ પન કી	હો પુ રી	સ ભી.	
પ ધ ની રી	પ ધ ની રી	પ ધ ની રી	ગ મ ધ	પ મ	
૧ — ૨	૧ — ૨	૧ — ૨	—	—	—
પ ૬ ૬ા ૨	પ ૬ ૬ા ૨	પ ૬ ૬ા ૨	૩ ગા ૬	પ ગા	
*	*	*	*	*	*
કા હે રા	બ સે રા	સ ન ન	૦ * * હો	હુ હું	પ તં ગા
અ પ મ	ગ પ મ	ગ રી સા	ન બો ગ મ	રી ગ	રી ગ ની
—	—	—	—	—	—
૩ પ ગા	૩ પ ગા	૩ ૨ ૧	૨ ૩ ગા	૨ ૩ ગા	૨ ૩ ગ
*	*	*	*	*	*
ભુ મ ૨	તો મ	મ	૩ ગા	૩ ગા	૩ ગા

કુ બા અં દા
પ ધ ની રી
૧ — ૨
૫ ૬ ૬ા ૨ *

હો કે મં દા
પ ધ ની રી
૧ — ૨
૫ ૬ ૬ા ૨ *

અ બી
પ મ
—
૫ ૩ા

નં ૦ ૨૭ ગઝલે દાગ ('અસાઉદદીન' નાટકનો ગાયન)

“ નહિંદગીમિ કબી હો ફરકત ” — તર્જ.

સખાન બહેરે જહાંમિ અપના ફકત મીસાલે હુબાબ દે ખા

ન જોશ દે ખા નશોર દે ખા ન મૌજ દે ખી ન આબ દે ખા — સખાન

સા
સા
ર
૧

આ ત
સા સા
—
૧ ૧

એ હ આ
ગ મ મ
—
૩ ૩ા ૩ા

અ દે એ ખા
ધ ધ મ ગ
—
૬ ૫ ૩ા ૩

ન જો
પ પ
ર
૫ ૫

શ કે
પ ની
—
૫ ૭

ખા ન શો
ની સા સા
— ૩
૭ ૧ ૧ ૧ ૧ ૨ ૬ા ૬ા

જ દે એ ખી
ની ની ધ પ
—
૬ા ૬ા ૬ ૫ ૬ ૩ા ૫ ૩ા

પ ન આ આ
ધ મ પ મ
—
૬ ૫ ૩ા ૩

અ દે એ ખા
ધ ધ મ ગ
—
૬ ૫ ૩ા ૩

૦ ૦ ૦ *

૦ ૦ ૦

૦ ૦

નં० ૨૮ મલહાર-ત્રીતાસો ('અત્રાઉદીન' નાટકનો ગાયન)

પ્યારી આરે આરે તકત હું રાહ-તરજ

પ્યારી કાહે કાહે કરત પુકાર

કોન સપન પ્યારી અંખીયન દેખા

ડરત નોંદરીઆં હાંક માર-પ્યારી કાહે

તોપર વારી, હુમ બલહારી મીલકર સારી, પ્યારી જાન

કયું પુકારી, કરકર જારી, ખાલીક ખારી, કી અમાન

દેખા ભાલી, દેવી કાલી, કીજો તુને શોરો સાર

કર બયાં, બે ગુમાં, ડર ડર કર-પ્યારી કાહે

પ્યા રી	કા હે કા હે	ક ર ત પુ	કાર
સા ની	સા રી ગ પ	ગ રી ની સા	રી
૨ ૧	૨ — — —	— — ૧ ૨	—
૧ ૭	૧ ૨ ૩ ૪	૩ ૨ ૭ ૧	૨

*

કો ન સ પ ન પ્યા રી	આં ખી ય ન	દે એ ખા
ગ ગ ગ ગ ગ રી ગ	પ પ ગ રી	ગ રી સા
૨ — — —	— — — —	— — — —
૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૨ ૩	૪ ૪ ૩ ૨	૩ ૨ ૧

ડ ર ત ની દ રી યાં આં	હા ક માં	આર — પ્યા રી
સા ની ની ની ની ની ધ ની	સા ની ધ	પ ગ રી
૩ ૨ — — —	૩ ૨ —	— ૨ —
૧ ૭ ૭ ૭ ૭ ૭ ૬ ૭	૧ ૭ ૬	૪ ૩ ૨

*

*

તો પર વા રી હુમ બલહારી	મીલકર સા રી	પ્યા રી જાન
ગ ગ પ પ પ પ પ પ	ધ ધ ધ પ	ની ધ પ
૨ — — —	— — — —	— — — —
૩ ૩ ૪ ૪ ૪ ૪ ૪ ૪	૬ ૬ ૬ ૪	૭ ૬ ૪

*

કયું પુ કા રી કર કર જા રી	ખા લીક ખા રી	કી અ માન
ગ ગ ગ ગ ગ ગ રી ગ	પ પ ગ રી	ગ રી સા
૨ — — —	— — — —	— — — —
૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૨ ૩	૪ ૪ ૩ ૨	૩ ૨ ૧

*

દે ખી ભા લી	દે વી કા લી	કા બે તુ ને	શો રો શાર
સા ની ની ની	ની ની ધ ની	સા ની ધ પ	ની ધ પ
૩ ૨ — —	— — — —	૩ ૨ — —	— — —
૧ ૭ ૭ ૭	૭ ૭ ૬ ૭	૧ ૭ ૬ ૫	૭ ૬ ૫

*

કર બ યાં	બે ગુ માં	૩ ૨ ૩ ૨	ક ૨—ધ્યા રી
પ પ ધ	ગ ગ પ	ગ રી ગ મ	ગ રી સા ના
૨ — —	— — —	— — —	— — — ૧
૫ ૫ ૬	૩ ૩ ૫	૩ ૨ ૩ ૩ા	૩ ૨ ૧ ૭

*

*

*

નં ૦ ૨૬ ભેરવી-પીસ્તો. (ગઝલે નામાલુમ.)

નામ જાનેકા ન લે યાર મેં મરજાંગી

યાર મેં મરજાંગી દીલદાર મેં મર જાંગી-નામ
તેરી મેરી દોસ્તી આલમ સારી જાનતી હુએ

ગરએ કોઈ પુછેગા તો નામુકર હો જાંગી-નામ

ના મ જા	ને કા ન લે	યા ૨ મેં મર	જા બિં ગી
ગ રી ગ	સા સા રી મ	ગ રી સા ના	સા રી મ
૨ — —	— — — —	— — — ૧	૨ — —
૨ા ૨ ૨ા	૧ ૧ ૧ા ૩ા	૨ા ૧ા ૧ ૬ા	૧ ૧ા ૩ા

*

*

*

યા ૨ મેં મર	જા બિં ગી દી લ	દાર મેં મર	જા બિં ગી
ધ ધ પ પ પ	ધ પ મ મ મ	પ મ ગ ના	સા રી મ
૨ — — —	— — — —	— — — ૧	૨ — —
પાપા ૫ ૫ ૫	પા ૫ ૩ા ૩ા ૩ા	૫ ૩ા ૨ા ૬ા	૧ ૧ા ૩ા

*

*

તે રી મે રી	દો સ્તી	આ લમ સા રી	જાનતી હે
ગ ગ મ મ	ધ પ	મ મ પ ની	ધ પ મ
૨ — — —	— — —	— — — —	— — —
૨ા ૨ા ૩ા ૩ા	પા ૫	૩ા ૩ા ૫ ૬ા	પા ૫ ૩ા

*

*

*

*

ગર એ કો ઇ	પુછેગા મેં	ના મુકર હો	જા બિં ગી
ધ ધ પ પ	ધ પ મ મ	પ મ ગ ના	સા રી મ
૨ — — —	— — — —	— — — ૧	૨ — —
પાપા ૫ ૫	પા ૫ ૩ા ૩ા	૫ ૩ા ૨ા ૬ા	૧ ૧ા ૩ા

*

*

નં ૦ ૩૦ સોહેની-પીસ્તો. (ગઝલે સાદીક)

કલસે તું બેકલ હય પાર કયા તુજે આઝાર હય—તર્જ.

કામ ન જન્નતસે હુએ ન હુર ન અનહારસે

હુસ્ને જાનાપર શીદા હું કામ હુએ દીવારસે-કામ

કા મ ન જન નત સે હે ન હુ ર ન અન હા ર સે એ
ગ ઘ ની સા રી સા ની સા ની ઘ ની સા રી સા ની ઘ ગ
૧ — — ૨ — — ૧ ૨ ૧ — — ૨ — — ૧ — —
૩ પા ૭ ૧ ૧ા ૧ ૭ ૧ ૭ પા ૭ ૧ ૧ા ૧ ૭ પા ૩

હુસ ને જા ના પર શી દા હું કા મ હે દી ઇ ધા ર એ એ
સા રી ગ મ ગ રી સા સા ની ઘ ની સા રી સા ની ઘ ગ
૨ — — — — ૧ — — ૨ — — ૧ — —
૧ ૧ા ૩ ૩ા ૩ ૧ા ૧ ૧ ૭ પા ૭ ૧ ૧ા ૧ ૭ પા ૩

નં ૦ ૩૧ છલો. ('અલાઉદ્દીન' નાટકનો ગાયન.)

હટ જન કર ચારી દેયા—તરજ

પ્યારી સુન સરથુન કલપા ન છયા—પ્યારી,

પીયા બીન કબ કલ પાય મોરા છયા—પ્યારીસુન

હોગી ઇસમે જગત હંસાઈ, સગરી નગરીમે તોરી રૂસ્વાઈ

જાઓ જાઓ, જાઓ સારી, મોહિતો સતાઓ નારી

પ્યારી માન, ખો ન જાન, હો નાદાન, ન ઇસ આન;

પરેશાની, યે હૈરાની, કી નીશાની, હુએ દીવાની—સુનસર

પ્યારી સુ ન સ ર ધુ ન ક લ પા ન છ યા
સા ની સા ની ધ ધ મ પ ધ ધ મ રી સા રી
૨ ૧ ૨ — — — — — — — — — —
૧ ૭ ૧ ૬ા ૬ ૫ ૪ ૫ ૬ ૫ ૩ા ૨ ૧ ૨

પ્યારી— પી યા બી ન ક બ ક લ પા ય મો રા છ યા
સા ની ધ ધ ધ ધ ની ધ ની ની રી સા ની ધ ધ ધ
૨ ૧ ૨ — — — — — — — — — —
૧ ૭ ૫ ૫ ૫ ૫ ૭ ૬ ૭ ૭ ૨ ૧ ૭ ૬ ૫ ૫

પ્યારી સુ ન સ ર ધુ ન ક લ પા ન છ યા.
મ ગ મ ની ધ ધ મ પ ધ ધ મ રી સા રી
૨ — — — — — — — — — —
૩ા ૩ ૩ા ૬ા ૬ ૫ ૪ ૫ ૬ ૫ ૩ા ૨ ૧ ૨

હો ગી	ધ સ મેં	જ ગ ત હં	સા ઇ
પ પ	ની ધ ની	સા સા સા સા	સા સા
૨ —	— — —	૩ — — —	— —
૫ ૫	૭ ૬ ૭	૧ ૧ ૧ ૧	૧ ૧
સ ગ રી	ન ગ રી મેં	તો રી રૂ સ	વા ઇ
ની ની ની	ની ની ની ધ	ની રી સા ની	ધ પ
૨ — —	— — —	— ૩ — ૨	— —
૭ ૭ ૭	૭ ૭ ૭ ૬	૭ ૨ ૧ ૭	૬ ૫

*

જા ઓ જા ઓ	જા ઓ સા રી	મો હે કો સ	તા ઓ ના રી
ગ રી ગ રી	સા સા સા સા	પ મ પ રી	ગ રી સા સા
૩ — — —	— — — —	૨ — — —	— — — —
૩ ૨ ૩ ૨	૧ ૧ ૧ ૧	૫ ૩ા ૫ ૨	૩ ૨ ૧ ૧
જા ઓ જા ઓ	જા ઓ સા રી	મો હે કો સ	તા ઓ
ગ રી ગ રી	સા સા સા સા	પ મ પ રી	ગ રી
૩ — — —	— — — —	૨ — — —	— —
૩ ૨ ૩ ૨	૧ ૧ ૧ ૧	૫ ૩ા ૫ ૨	૩ ૨

૦

ધ્યા રી માન	ઓ ન જાન	હો ના દાન	ન ઇસ આન
સાસા મ	ગ ગ પ	પ પ ની	ધ ની સા
૨ — —	— — —	— — —	— — ૩
૧ ૧ ૩ા	૩ ૩ ૫	૫ ૫ ૭	૬ ૭ ૧
*	*	*	*
પ રે શા ની	યે હે રા ની	કી ની શા ની	હે દી વા ની
ગ રી સા ની	રી સા ની ધ	સા ની ધ પ	પ મ ગ ગ
૩ — — ૨	૩ — ૨ —	૩ ૨ — —	— — — —
૩ ૨ ૧ ૭	૨ ૧ ૭ ૬	૧ ૭ ૬ ૫	૫ ૩ા ૩ ૩

સુ ન સ ર	ધુ ન ક લ	પા ન છ	યા—ધ્યા રી સુન
મ ની ધ પ	મ પ ધ પ	મ રી સા	રી
૨ — — —	— — — —	— — — —	— —
૩ા ૬ા ૬ ૫	૪ ૫ ૬ ૫	૩ા ૨ ૧	૨
		*	*

नज़र आ गया आलम तारे अंगना

હાંરે તોરે અંગનારે સૈયાં તોરે અંગના-નઝર

ਸੋਨੇ ਦੀ ਸੁਰਾਖ ਮੋਨੀ ਰੁਪੈ ਦੀ ਕੰਗਨਾ

તોરે લાખ રૂપૈયો મોરે ખાલા જોખના-નઝર

नं० ३३ सावणी.

ॐ शुं हुं भुं वृत्तांत पीता सभ प्यार—तुरज

ਸਪਨੇ 'ਚੋਂ' ਤੇਰੀ ਤਸਵੀਰ ਨਜ਼ਰ ਆਂਦੀ ਹੁੰਦੀ

પચારી મુજકો દીલાસા દેકે કહ્યાં જાતી હુએ.

स प ने	मं ते री	त श वी	र न अर	आ आ ती	ह अ
प प प	प प प	ध प म	म ग री	म ग प म	
२ - -	- - -	- - -	- - -	- - -	
प प प	प प प	६ प ४	४ ३ २	४ ३ प	४
प्या री मु	ज को दी दा	आ सा आ हे	के क हां	ज आ ती	ह अ *
री री री	ग री सा नी	ध नी सा री	री सा नी	सा नी ध	प
२ - -	- - - १	- - २ -	- - १	२ १ -	-
२ २ २	३ २ १ ७	६ ७ १ २	२ १ ७	१ ७ ६	५
	० ०	० ०			*

नं० ३४ पीलु-दीपयन्दी. (कुमरी.)

અંગન કુવા ખોદા દેરે બાલમા

મેં ભરૂં પાની તુમ દેખો તમાશા-અંગન

કાથુકી ડોરી હાથ પ્રચલ હોય

રેશમકી ડોરી મંગાદેરે બાલમા

મંગાદેરે બાલમાં-મંગાદેરે બાલમાં

મેં ભરું પાની તુમ દેખો તમાશા—અંગન

अ	ग	न	कु	वा	पो	हा	हे	रे	या	ल	मा
५	नी	नी	सा	सा	री	सा	नी	नी	सा	री	ग
१	—	—	२	—	—	—	१	—	२	—	—
५	७	७	१	१	२	१	७	७	१	२	३॥

○ ○ *

241 241 241

मे	अ	इ	पा	नी	तुम	हे	जो	त	मा	आ	शा
ग	ही	मं	ग	ही	सा	नी	सा	री	सा	नी	य
२	—	—	—	—	—	१	२	—	—	६	—
२॥	२	३॥	२॥	२	१	७	१	२	१	६॥	५

• • *

५७३

કા	થુ	કી	હા	રી	લા	થ	મુ	ગ	ત	હે
સા	ગ	મ	પ	પ	ગ	મ	મ	ગ	રી	સા
૨	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
૧	૩	૩ા	૫	૫	૩	૩ા	૩ા	૨ા	૨	૧

● ● *

41 4 2

रे	शम	की	ग	री	भं	गा	हे	रे	आ	न	मा
ग	री	म	ग	री	ग	री	सा	नी	सा	री	ग
२	—	—	—	—	—	—	—	१	२	—	—
२॥	२	३॥	२॥	२	२॥	२	१	७	१	२	२॥

• • *

41 4 34

गा	हे	रे	आ	ल	भा	मं	गा	हे	रे	आ	ल	भा
री	सा	नी	सा	री	ग	ग	री	सा	नी	सा	री	ग
—	—	१	२	—	—	—	—	—	१	२	—	—
२	१	७	१	२	२॥	२॥	२	१	७	१	२	२॥

41 241 91

मे०	ल०	३०	पा०	नी०	तु०	हे०	जा०	त०	भा०	आ०	शा०
ग०	री०	म०	ग०	री०	सा०	नी०	सा०	री०	सा०	नी०	प०
२	—	—	—	—	—	१	२	—	—	१	—
शा०	२	उ०	शा०	२	१	७	१	३	१	६०	५

0 0 *

નં ૦ ૩૫ કેરબો. ('અલાઉદ્દીન' નાટકનો ગાયન.)

ધ્રિશ્ચ—તરજ.

આદમ જીતા બાજી ખેલા ગુનકા પાસા ડાલા

ગુલશન તેરે નસીબોંકા ગોયા ફુલા ગુલલાલા.

દીપક હુએ લાસાની, જસકા ચંદરસા ડિજોલા

લેકર છટલા, જલદીસે જા, કીમતમેં હુએ બાલા.

ભુલેના કહેના વાંપર જાના ચાલાકીસે

જા પ્રતેહ હુએ તેરી દીપક લા બેબાકીસે

ચલોરે ચહાંસે મીલકર સારે જાતે હુએં લો

ભુતોંકે દેવોંકે અશ્વરે પ્યારે જાતે હુએં.

આ દમ જી તા	બા જી ખે લા	ગુન કા પા સા	ડા આ લા
સા સા સા સા	સા ધ પ મ	પ મ ગ રી	ધ પ મ
૨ — — —	— — — —	— — — —	— — — —
૧ ૧ ૧ ૧	૧ ૬ ૫ ડા	૫ ડા ૩ ૨	૬ ૫ ડા

*

ગુલ શન તે રે	ન સી બોં કા	ગો યા પ્ર લા	ગુલ લા લા
સા સા સા સા	સા ધ પ મ	પ મ ગ રી	મ મ મ
૨ — — —	— — — —	— — — —	— — — —
૧ ૧ ૧ ૧	૧ ૬ ૫ ડા	૫ ડા ૩ ૨	ડા ડા ડા

દી પક હે લા	સા ની જસ કા	ચં દર સા ડિ	જા આ લા
સા સા સા સા	સા ધ પ મ	પ મ ગ રી	ધ પ મ
૨ — — —	— — — —	— — — —	— — — —
૧ ૧ ૧ ૧	૧ ૬ ૫ ડા	૫ ડા ૩ ૨	૬ ૫ ડા

*

લે કર છ લા	જલ દી સે જા	કી મત મેં હે	બા આ લા
સા સા સા સા	સા ધ પ મ	પ મ ગ રી	મ મ મ
૨ — — —	— — — —	— — — —	— — — —
૧ ૧ ૧ ૧	૧ ૬ ૫ ડા	૫ ડા ૩ ૨	ડા ડા ડા

ભુલેના ક હે ના	વાં પર જા ના	ચા લા કી	સે
મમની ધ ની રી	સા ની રી સા	ની ધ પ	મ
૨ — — — ૩	— ૨ ૩ —	૨ — — —	—
ડા ડા ડા ૬ ૬ ૨	૧ ૭ ૨ ૧	૬ ૬ ૫	ડા

*

*

જા કૃ તે	હજા તે રી	દી પદ લા	જે બા કી	સે
મ મ ની	ધ ની રી	સા ની રી	સા ની ની	ની
૨ — —	— — ૩	— ૨ ૩	— ૨ —	—
૩ા ૩ા ૬ા	૬ ૬ા ૨	૧ ૭ ૨	૧ ૬ા ૬ા	૬ા
*	*			
અ લો રે	ય હાં એ	મીલ કર સા રે	જા તે હેં	લો
મ મ ની	ધ ની રી	સા ની રી સા	ની ધ ધ	મ
૨ — —	— — ૩	— ૨ ૩ —	૨ — —	—
૩ા ૩ા ૬ા	૬ ૬ા ૦	૧ ૭ ૨ ૧	૬ા ૬ ૫	૩ા
*	*			
બુ તોં કે	દે વોં કે	અજ સર યા	રે જા તે	હેં
મ મ ની	ધ ની રી	સા ની રી	સા ની ની	ની
૨ — —	— — ૩	— ૨ ૩	— ૨ —	—
૩ા ૩ા ૬ા	૬ ૬ા ૨	૧ ૭ ૨	૧ ૬ા ૬ા	૬ા
*	*			

A નં ૦ ૩૬ પીલુ-ત્રીતાલો. (પદ, કબીર.)

શુભાર દમ દમકા રખો તુમ—તજ

કળ સમરોગે રામ

અળ તુમ કળ સમરોગે રામ.

ગર્ભ કુલીમે જય તપ કીના

નીકલ હુવા બેઈમાન—અળ તુમ

કળ સ મ રો	જે રા	મ અ ય તુ મ	કળ સ મ રો	આ જે અ રામ
ની ની ની સા	મ ગ	રી રી ગ મ ધ	મ મ મ ગ	રી ગ રી સા
૧ — — ૨	— — —	— — —	— — —	— — —
૭ ૭ ૭ ૧	૩ા ૨ા	૨ ૨ ૨ા ૩ા ૫	૩ા ૩ા ૩ા ૨ા	૨ ૨ા ૨ ૧
*	*	*	*	*
ગ ભી કુ લી	મેં	જ પ ત પ કી	ઇ નો	
મ ગ મ ધ	ધ	નો ધ નો સા ની	ધ ધ	
૨ — — —	—	— — — ૩ ૨	— — —	
૩ા ૩ા ૫	૫	૬ા ૬ ૬ા ૧ ૬ા	૫ા ૫	
*	*			
ની કલ હુવા	બેઈમા	ન અ ય તુ મ	કળ સ મ રો	આ જે અ રામ
પ પ પ ધ	પ મ મ	રી રી ગ મ ધ	મ મ મ ગ	રી ગ રી સા
૨ — — —	— — —	— — —	— — —	— — —
૫ ૫ ૫ ૫ા	૫ ૩ા ૩ા	૨ ૨ ૨ા ૩ા ૫	૩ા ૩ા ૩ા ૨ા	૨ ૨ા ૨ ૧
૦ ૦	*	૦	*	*

A વધારો (આટિ બીજ)

નં० ૩૭ કેરમો (‘પુદાદાદ’ નાટકનો ગાયન.)

રંગભરી કાએમીલેરે સજના શામળલી

નોસ દીન રએના-રહે મન ચએના

માલીક એ ગુલશનમે રખના ફુલ કલી.

રંગભરી	કાએમીલેરે	સજના	શામળલી
પપધની	ધપમમગ	રીગમપ	મગરીસા
૨ — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —
પ ૪ ૬ ૬ા	૬ ૫ ૮ ૭ા ૨ા	૨ ૨ા ૭ા ૫	૭ા ૨ા ૨ ૧
	૦ ૦ ૦	*	૬
ની સ દીન	એ ના	એ મ ન	એ ના
ની ની ની	સા સા	રી મ ગ	રી સા
૨ — — —	૨ — — —	— — — — —	— — — — —
૬ા ૬ા ૬ા	૧ ૨	૨ ૭ા ૨ા	૨ ૧
	* *		* *
માલીક એ	ગુલશનમે	મે રખના	ફુલ કલી
પપધની	ધપમમગ	રીગમપ	મગરીસા
૨ — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —
પ ૪ ૬ ૬ા	૬ ૫ ૭ા ૭ા ૨ા	૨ ૨ા ૭ા ૫	૭ા ૨ા ૨ ૧
*	૦ ૦ ૦	*	*

નં० ૩૮ પદ—ગીતી. કરકર-તરજ

ધીર ચાર ધર, ધર કરે સખર

પરવરપર, કરે તું નર—ધર કરે સખર.

ધીર ચાર	ધર	ધર કરે સ	ખર
મમપધ	નીધ	મપમગ	મમ
૨ — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —
૭ા ૭ા ૫ ૬	૬ા ૬	૭ા ૫ ૭ા ૭	૭ા ૭ા
	૦ *		૦ *
પરવર	પર	કરે તું ન	ખર
મધનીસા	નીધ	ધધપધ	નીધ
૨ — — ૩	૨ — — — —	— — — — —	— — — — —
૭ા ૬ ૬ા ૧	૬ા ૬	૬ ૬ ૫ ૬	૬ા ૬
	* *		* *
			૭ા ૫ ૭ા ૭
			૭ા ૭ા
			* *

[illegible]

[illegible]

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

[illegible]

3. 7. 1954

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

[illegible][illegible]

《中国书画函授大学肇庆分校建校二十周年纪念册》

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
CHICAGO, ILLINOIS

RECEIVED
JAN 10 1968

FROM THE
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF CHICAGO

U.S. DEPARTMENT OF AGRICULTURE
WASHINGTON, D.C.

OFFICE OF THE DIRECTOR
OF RESEARCH AND DEVELOPMENT

AGRICULTURAL MECHANIZATION
DIVISION

STATIONER'S COPY

NO. 1

1967

1968

1969

1970

1971

1972

1973

1974

1975

1976

1977

1978

1979

1980

1981

1982

1983

1984

1985

1986

1987

1988

1989

1990

1991

1992

1993

1994

1995

1996

1997

1998

1999

2000

2001

2002

2003

2004

2005

2006

2007

2008

2009

2010

2011

2012

2013

2014

2015

2016

2017

2018

2019

2020

2021

2022

2023

2024

2025

2026

2027

2028

2029

2030

2031

2032

2033

2034

2035

2036

2037

2038

2039

2040

2041

2042

2043

2044

2045

2046

2047

2048

2049

2050

2051

2052

2053

2054

2055

2056

2057

2058

2059

2060

2061

2062

2063

2064

2065

2066

2067

2068

2069

2070

2071

2072

2073

2074

2075

2076

2077

2078

2079

2080

2081

2082

2083

2084

2085

2086

2087

2088

2089

2090

2091

2092

2093

2094

2095

2096

2097

2098

2099

2100

2101

2102

2103

2104

2105

2106

2107

2108

2109

2110

2111

2112

2113

2114

2115

2116

2117

2118

2119

2120

2121

2122

2123

2124

2125

2126

2127

2128

2129

2130

2131

2132

2133

2134

2135

2136

2137

2138

2139

2140

2141

2142

2143

2144

2145

2146

2147

2148

2149

2150

2151

2152

2153

2154

2155

2156

2157

2158

2159

2160

2161

2162

2163

2164

2165

2166

2167

2168

2169

2170

2171

2172

2173

2174

2175

2176

2177

2178

2179

2180

2181

2182

2183

2184

2185

2186

2187

2188

2189

2190

2191

2192

2193

2194

2195

2196

2197

2198

2199

2200

2201

2202

2203

2204

2205

2206

2207

2208

2209

2210

2211

2212

2213

2214

2215

2216

2217

2218

2219

2220

2221

2222

2223

2224

2225

2226

2227

2228

2229

2230

2231

2232

2233

2234

2235

2236

2237

2238

2239

2240

2241

2242

2243

2244

2245

2246

2247

2248

2249

2250

2251

2252

2253

2254

2255

2256

2257

2258

2259

2260

2261

2262

2263

2264

2265

2266

2267

2268

2269

2270

2271

2272

2273

2274

2275

2276

2277

2278

2279

2280

2281

2282

2283

2284

2285

2286

2287

2288

2289

2290

2291

2292

2293

2294

2295

2296

2297

2298

2299

2300

2301

2302

2303

2304

2305

2306

2307

2308

2309

2310

2311

2312

2313

2314

2315

2316

2317

2318

2319

2320

2321

2322

2323

2324

2325

2326

2327

2328

2329

2330

2331

2332

2333

2334

2335

2336

2337

2338

2339

2340

2341

2342

2343

2344

2345

2346

2347

2348

2349

2350

2351

2352

2353

2354

2355

2356

2357

2358

2359

2360

2361

2362

2363

2364

2365

2366

2367

2368

2369

2370

2371

2372

2373

2374

2375

2376

2377

2378

2379

2380

2381

2382

2383

2384

2385

2386

2387

2388

2389

2390

2391

2392

2393

2394

2395

2396

2397

2398

2399

2400

2401

2402

2403

2404

2405

2406

[illegible]

Journal of Management Studies, 20(6), 791-806.

1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 2680, 26

100-443887-100

100

100

Mr. Albert J. Isaacs

DATE _____ TIME _____

100-443887-100

March 24, 1964

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1992

1940

[illegible]

1. The first step is to identify the problem or question that needs to be answered. This involves understanding the context and the specific requirements of the task.

1. The first of these is the fact that the
2. second of these is the fact that the
3. third of these is the fact that the
4. fourth of these is the fact that the
5. fifth of these is the fact that the

1. The first step in the process is to identify the problem or issue that needs to be addressed. This involves gathering information and understanding the context of the problem.

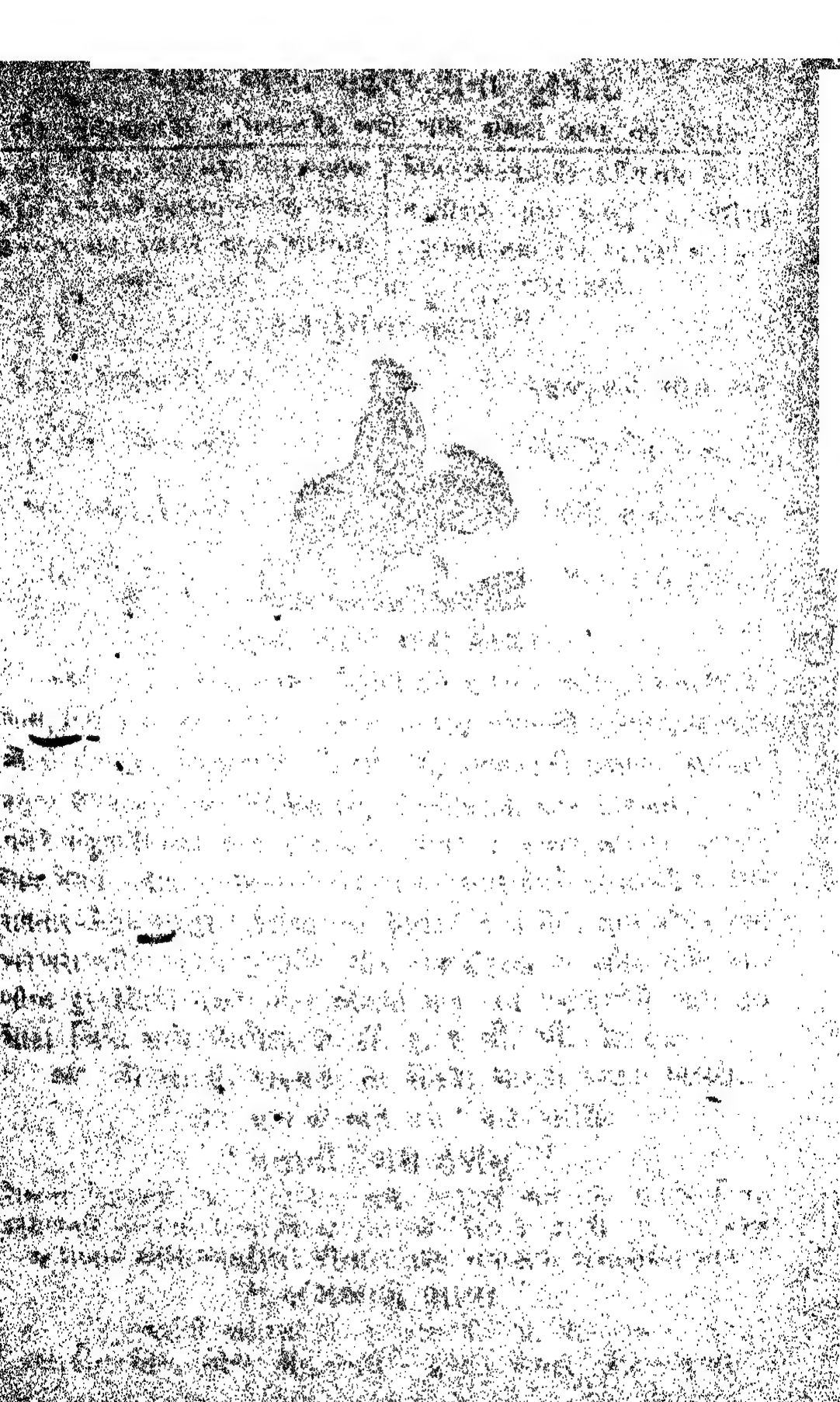
1. सर्वोच्च न्यायालय का कार्यक्षेत्र पूरा देश होता है।
2. उच्च न्यायालय का कार्यक्षेत्र राज्य होता है।
3. निम्न न्यायालय का कार्यक्षेत्र स्थानीय होता है।

१. तमिः वनेषु तस्यैव गच्छन्तः तेषां तमिः वनेषु तस्यैव गच्छन्तः तेषां
 तमिः वनेषु तस्यैव गच्छन्तः तेषां तमिः वनेषु तस्यैव गच्छन्तः तेषां
 तमिः वनेषु तस्यैव गच्छन्तः तेषां तमिः वनेषु तस्यैव गच्छन्तः तेषां

... ..
... ..

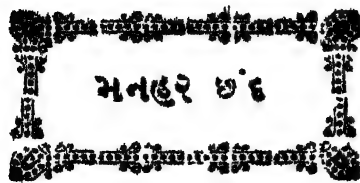
1. The first of these is the fact that the
2. second of these is the fact that the
3. third of these is the fact that the
4. fourth of these is the fact that the
5. fifth of these is the fact that the

[illegible]

એમ. એચ. મેહરઅલીના પુસ્તકોના અભિપ્રાય.

મનહર છંદ

એમ. એચ. મેહરઅલી, ખરેખરી પ્રેમ વક્ત્રી
અરેબિયન નાઈટ્સ, ખુબી રસાલ છે.
ત્રણવાર વાંચી તોય, વાંચવાનું મન થાય,
આનંદની રેલછંત, વેગમાં વિશાલ છે,
ભપલુની છટા, ઘટા પ્રેમરસ પટ અને,
ચિત્રાકૃતી વાહા, તેની લાગણી અપાર છે.
વક્ત્રબલ પિતામ્બર, પુરોહિત પેખી વદે,
વખાણું શું કથી કથી, અતિ સુખકાર છે.

સત્યવક્તા-ખોળ કામમાં પુસ્તક કરવાનું પહેલવહેલું માન મી૦
એમ. એચ. મેહરઅલીને ધંત છે.

ભંડારા-શેઠ દાગશા મંગેજી ટુંગાજી ભગ્યવાળા, નાગપુર કામડી
ભંડારા ગાદીઆ ટુંગગડ રાતનંદગાય વગેરે ગામોમાં અનાજ તથા મહુડા
ખજરના વેપારીઆ એમ છે કે, વેપારની કુચીની નક્કલ ટ. હમોએ મંગા-
વેલી પુઠી છે અને તે વેપાર ધધાને આગી ઉપયોગી છે, જેથી હમારી
ખજારગામાની ખીજ દુકાનોપર એ આપડીઆ મોકલવાની જરૂર પડશે, જેના
આરડર થોડા દહાડામાં મોકલશું.

ખરમાં-શેઠ અલીભાઈ હકીમભાઈ-કલચુગના કૌતકમાં જેવી
અમોને હરતી આવે છે તેની હરતી અમોને કોઈ પણ પુસ્તકમાં આવી હતી
નહી-તમારી અરેબીયન નાઈટ્સમાં અમાને જેવી દીક્ષાપુશ મળ પડી
છે તેવી મળ કોઈ પણ પુસ્તકમાં પડી હતી નહી તમારી વેપારની કુચીના
પુસ્તકમાં અમોને પુરતો લાભ મળ્યો અને જે ઠોઠ હોય તે પણ જલદીથી
લાભ મેલવી શકે છે-રમુજ કહેવતમાં અમોને ખલુજ મળ પડી છે.

દેમી-અમદુલાભાઈ અમદુલહુસેન બંગડીવાલા-વેપારની કુચી
ધાગીજ ઉપયોગી થઈ પડી છે કામ પડતું સાધન તુરત મલી આવે છે.

સમવતસર-શેઠ હાસમ દાઉદ-વેપારની કુચી ખલુજ સારી છે.

મુજકરપોર-શેઠ અરદેસર હોરમજી-મદેનજર મુજબ ર. ૧૧ વાલી
વેપારની કુચી તુરત મોકલશેજી. તે અત્રેના એક વેપારી ગ્રહરથને ભેટ
આપવી છે.

ઉમડી-ઓધવજી ડાયાભાઈ કારકુન-વેપારની કુચીનું હેંડખીજ
વાંચી તમામ હકીકત બાણી માટે તે પુસ્તક તુરત મોકલશેજી.

સરકારના રેલુઆર, —ઈ. સ. ૧૮૬૭ ના વરસમાં મુંબઈ ઇલા-
કામાં પ્રગટ થયેલા પુસ્તકોના પોતાના રીપોર્ટમાં ખાસ ધ્યાન આપવા એમ
પરચુરાયુ-અનેક પ્રકારના સંઘર્ષ પુસ્તકોમાં એમ. એચ. મેહેરઅલીના
કલજીગના કૌતકને કવેજ પકડી હસાવનારા રસીકમર્મિક દુચકાઓ તરીકે
સમૃદ્ધી પહેલા નમ્બરે જણાવે છે.

સત્યવક્તા-કલજીગના કૌતકમાં હસવા લાયકના ઘણા વિષયો અને
પ્રસંગોપાત વિવિધ ચિત્રો આપ્યા છે. એ દરેક વિષયોમાંથી ગમત અને
જ્ઞાન મળે છે.

રંગુન, —મી. આદમ ગની—કલજીગના કૌતક ત્રીસ ચિત્રોનું ઘણું
તારીફ લાયક છે.

ચટગામ—શેઠ રવીમ મેરાલી—કલજીગના કૌતકનો ખીલ્લો લાગ
મોકલશે.

ડા. એદલજી કાવસજી એલ. એમ. અને એસ.—તમારી
યુનાની ટેબલ હુકીમનો ભા. ૧ મેં સપૂર્ણ વાંચ્યો છે તે ખરેખર ઉપયોગી
છે દરેક ડાક્ટરો તેમાં સાધારણ માણસોને તે દર વખતે ઉપયોગી થઈ પડે
એવું મારું મત છે એમાં દરેક ચીજોની ખાસીયત તથા ગુણો આપેલા
છે તે ખરેખર છે.

અખખારે સોદાગર પત્ર—પોતાની દેહને કદાચ ચીજ મારફત આવશે
તથા કદાચ ચીજ નુકસાન કરશે તેવું હું જ્ઞાન યુનાની ટેબલ હુકીમ
આપે છે.

મુંબઈ સમાચાર પત્ર—દરેક પ્રકારની ખોરાકોની વસ્તુઓના ગુણુ દોશ
શું શું છે તે યુનાની ટેબલ હુકીમમાં હુંકમાં ઘણું ખુદી રીતે દર્શાવ્યું છે.

હુકીમ જ. ખ. ઇચ્છાપોરીઆ—દરેક પુરુષ તથા સ્ત્રી યુનાની
ટેબલ હુકીમ વાંચી મનન કરવા જેવું છે.

હુકીમ અખદુલ રહેમાનખાન મધરાસી—હુકીમના સત્તાવાર
અથવા પરથી યુનાની ટેબલ હુકીમની રચના કાઢેલી છે.

સારસા—હુકીમ નાથાભાઈ અખદુલા—યુનાની ટેબલ હુકીમ
દરેક માણસોને ઉપયોગી છે.

સુરત—અખદુલાભાઈ રસુલજી—તમારી યુનાની ટેબલ હુકીમથી હું
સંતોષ પામ્યો છું અને તે લોકોને ઘણી ફાયદાકારક છે.

પલસાણા—દેશાઈ ગણુપતરામ રઘનાથજી—યુનાની ટેબલ હુકીમની
ખાસ જરૂર છે.

ધોરાજી—શેઠ નુરમહમદ તારમામદ—તમારી વખજાએલી યુનાની
ટેબલ હુકીમ સુરત મોકલશે, તમારી અરેખિયન નાર્થટસ વાંચવાથી
હું ઘણો રાજી થયો છું.

સત્યવ્રતા—મીં. એમ. એચ. મેહેરઅલીની અરેખિયન નાઈટસમાં પ્રસંગને અનુસરતાં ચિત્રો આપી વાર્તાને સંગ્રહ પાછળ કર્તા એ દીકરો અરચ કર્યા છે. હિંદની સુલતાના શાહુનદી અને શ્રીટના વીગેરના ચિત્રો ખુબીદાર છે. લાખાની છટા શુદ્ધ લાગે છે.

અખબારે ઇસલામ—સર્વે અરેખિયન નાઈટસમાંથી મીં. એમ. એચ. મેહેરઅલીવાળું ચિત્રો સાથેનું આ પુસ્તક વધારે લોકપ્રીય થઈ પડવાતી અમો વડી રાખ્યે છીએ. એમાં આપેલાં ૪૪ ચિત્રો તેની અસલી ઢગળી ઉપર બનાવવાની તથા એરેખીક નામોને તેના અસલનાજ આકારમાં રજુ કરવા સામે વાર્તાના તરજુમાને ઘણીજ રસ-કસવાલી બનાવવા પાછળ તેના કર્તાએ કાળજી સાથે મોટો ખર્ચ કરીધો છે. વાર્તાઓથી ભરચક પુસ્તક આવી માત્ર રૂ. ૧૫ ની સસ્તી કીમતે પુસ્તક પાડવામાં મીં. એમ. એચ. મેહેરઅલીએ પોતાની ખરી લીમ્મત ભરેલી સેવા બજાવેલી અમો ગણ્યે છીએ.

મુંબાસા—શેઠ અદારખીઆ કલ્યાણ—તમારી અરેખિયન નાઈટસથી ઘણા ખુશ થયા છીએ.

રૂપાલ—પ્રદાસદાસ વેંગનાથ દવે—મું. અરેખિયન નાઈટસ મંગાવી તેથી મને પુસ્તક સંતોષ મળ્યો છે.

પોરબંદર—શેઠ અબદુલા હાજી તૈયબ—અરેખિયન નાઈટસ મોકલી તેવી ખીજ મોકલાવજો.

નાતાલ—શેઠ કરીમ અબદુલા—આપસાહેબની ચોપડીઓ તથા કીસ્સાઓ વાંચીને ઘણા ખુશ થયા છીએ.

મુંબાસા—શેઠ સાલેમામદ હાજીઅબુઅકર—તમારી ચોપડીઓની બહુજ વખાણ થાય છે કે મેહેરઅલીની ચોપડીઓ ઘણીજ સારી છે.

લામુ—એમ. એલ. હાસાની—તમારે એકોડીયન ચાવી—ખુદ મોકલી તેવી સહેલી ગાઈડ થોડીજ હશે.

વાનસવાલ—શેઠ અબદુલ કરીમ ઉમર—તમારી બતાવેલી એકોડીયન ચાવી—ખુદથી મને સારી સમજ ઉતરી છે અને તેથી હું શીખેલ છું.

અમદાવાદ—દેશાઈ મોતીલાલ વલ્લભદાસ—આપની વાળંત્રની ચોપડીથી વગર ઉસ્તાદે વાળંત્ર શીખી શકાય છે.

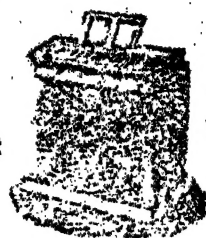
પુરાનપુર—ધનસામદાસ નરોત્તમદાસ—તમારી વાળંત્રની ચોપડીઓથી હું ઘણેજ ખુશ થયો છું.

પાલણપુર—શા. કાલીદાસ સાલાગચંદ—આપની વેપારની કુંચી નામની ચોપડી વેપારીઓને ખાસ કેલવળી લેવા લાયક ઉપયોગી પુસ્તક છે. તેમાં દરેક વેપારની સમજણ છે.

એ ઉપરાંત સાંખ્યાબંધ સરકારીકાં મળેલી છે.

એમ. એચ. મેહેરઅલીના સત્તાવાર શાહનું પુસ્તકો.

સામટા સટ

સરના પડશે.

હારમોનિયમ ચાવી-બુક.

ભાગ ૧ થી ૫ દરેકના ૧૦ આના.

(ભાગ ૧-૩ ના રૂ ૧૧૧. ભાગ ૧-૪ ના રૂ ૨. ભાગ ૧-૫ ના રૂ ૩.)

ફિડલ ચાવી-બુક.

ભાગ ૧ થી ૩ દરેકના ૫ આના.

(ભાગ ૧ થી ૩ સામટા સટનો રૂ ૦૧૧.)

કનસરટીના ચાવી-બુક.

ભાગ ૧ થી ૬ દરેકના ૫ આના.

(ભાગ ૧ થી ૬ પાકા પુઠાથી સાથે બાંધેલાનો રૂ. ૧૧.)

કનસરટીના ચાવી.

ભાગ ૧ જેમાં સર્વે ગાયનમાં બેડ હાથની ચાવીનો નોટ છે. કિં. ૪ આના.

એકૉરડિયન ચાવી

ભાગ ૧ થી ૬ દરેકના ૫ આના.

(ભાગ ૧ થી ૬ સામટા સટનો રૂ ૧૧.)

મલવાનું }
હેમણું }

એમ. એચ. મેહેરઅલી બુક-ડીપો.

કુંગરી બજાર-બીમપુરા પાસે-મુંબઈ.

તથા પ્રખ્યાત બુક્સેલરો પાસે મલશે.

